

Notat om merudgifter efter § 41, i lov om social service og tabt arbejdsfortjeneste efter § 42, i lov om social service samt afløsning/aflastning efter § 44, jf. § 84, stk. 1, i lov om social service

Til brug for behandling af temasager i uge 47, 2021

Temaet for mødet er sager om merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste og aflastning. Notatet er opdelt i tre afsnit med hver sin indholdsfortegnelse af hensyn til læsevenligheden.

Om merudgifter efter servicelovens § 41

Indhold

- I. Indledning*
- II. Lovgrundlag*
- III. Generelt*
- IV. Betingelser for ret til dækning af merudgifter*
- V. Udmåling*
- VI. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser*
- VII. De konkrete mødesager*

I. Indledning

Notatet indeholder lovgrundlag og praksis, der gælder for dækning af nødvendige merudgifter.

II. Lovgrundlag

Notatet er baseret på lov nr. 1548 af den 1. juli 2021 om social service (serviceloven), bekendtgørelse nr. 932 af den 19. juni 2020 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom og vejledning nr. 9047 af 28. januar 2015 om ændring af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier samt vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

Notatet tager afsæt i regler, der er relevante vedrørende udmåling af merudgifter.

Det bemærkes, at nogle af de principmeddelelser, som der er henvist til i vejledningen, nu er ophævede og indarbejdet i nyere principmeddelelser. De er dog stadig udtryk for praksis, men er blot erstattet af nyere afgørelser.

Praksisnotatet er baseret på uddrag af følgende:

Lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 1548 af den 1. juli 2021:

§ 41. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en betingelse, at merudgifterne er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i denne lov eller anden lovgivning.

Stk. 2. Udmålingen af ydelsen sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn, f.eks. merudgifter til individuel befordring og fritidsaktiviteter.

Stk. 3. Beløbet til dækning af de nødvendige merudgifter kan ydes, når de skønnede merudgifter udgør mindst 4.596 kr. pr. år (2015-niveau). Ydelsen fastsættes ud fra de skønnede merudgifter pr. måned og afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100.

Stk. 4. Hjælpen efter stk. 1 er betinget af, at kommunalbestyrelsens anvisninger med hensyn til pasning m.v. følges.

Stk. 5. Social- og ældreministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte nærmere regler om, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til, og betingelserne herfor.

Bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, senest bekendtgjort i bekendtgørelse nr. 932 af den 19. juni 2020:

Merudgiftsydelse

§ 1. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af de nødvendige merudgifter til forsørgelse i hjemmet af børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser.

Stk. 2. Med indgribende lidelse forstås, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse.

Stk. 3. Med kronisk lidelse forstås sygdomstilfælde o.l., som fra det tidspunkt, hvor de opstår, normalt vil vare i flere år.

Stk. 4. Med langvarig lidelse forstås, at lidelsen normalt skønnes at vare et år eller mere.

Stk. 5. Behovet for dækning af merudgifter vurderes i forhold til personer uden handicapbørn på samme alder og i samme livssituation.

§ 2. Barnet eller den unge skal bo hos forældrene eller andre pårørende. Børn eller unge, der af kommunalbestyrelsen er anbragt uden for hjemmet, anses ikke for hjemmeboende.

§ 3. Kommunalbestyrelsen skal alene yde hjælp til dækning af nødvendige merudgifter, som er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne.

Stk. 2. Beløbet til dækning af merudgifter er uafhængigt af forsørgerens indtægt og er ikke skattepligtigt.

§ 4. Merudgifterne kan fastsættes på grundlag af sandsynliggjorte eller dokumenterede udgifter.

Stk. 2. Hjælp til dækning af merudgifter ydes som udgangspunkt som et kontant tilskud. Kommunalbestyrelsen og ydelsesmodtageren kan dog aftale, at visse ydelser skal afregnes direkte af kommunen med leverandøren.

Stk. 3. Den kontante del af ydelsen udbetales i månedlige rater. Beløb, som afregnes direkte af kommunen med en leverandør, modregnes i det månedlige tilskud.

§ 5. Særlige diætpreparater til børn med de livsvarige sygdomme phenylketonuri (Føllings sygdom) og Alcaptonori udleveres af Region Hovedstaden (Kennedy Centeret), som opkræver betaling herfor fra de øvrige regioner.

Stk. 2. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en familie, som allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 41, stk. 1, i lov om social service, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb, uanset størrelsen på den enkeltstående merudgift.

Stk. 3. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en familie, som er omfattet af personkredsen, og som ikke allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 41, stk. 1, i lov om social service, fordi familien ikke har nogen løbende sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling. Det er en betingelse, at der er tale om en enkeltstående merudgift, som mindst svarer til det årlige minimumsbeløb.

Stk. 4. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en familie, som er omfattet af personkredsen, og som har løbende sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter, men ikke allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 41, stk. 1, i lov om social service, fordi de løbende udgifter ikke i sig selv overstiger minimumsbeløbet nævnt i § 41, stk. 3, i lov om social service, vil familien være berettiget til merudgiftsydelse i et år, hvis den enkeltstående merudgift og de løbende merudgifter tilsammen som minimum svarer til det årlige minimumsbeløb. Dækningen af de løbende merudgifter og den enkeltstående merudgift udbetales i månedlige rater, jf. § 4.

§ 6. Hvis der sker ændringer i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for kommunalbestyrelsens fastsættelse af det udbetalte tilskud, skal tilskuddet ændres i overensstemmelse hermed.

Stk. 2. Uanset stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter kan personen, der modtager merudgiftsydelse, dog ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse. Ændret fastsættelse af det udbetalte tilskud, skal ved sådanne stigninger ske med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte merudgifter fandt sted.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan til enhver tid vælge at omberegne ydelsen tidligere end et år fra sidste omberegning, hvis kommunalbestyrelsen vurderer behov herfor. Kommunalbestyrelsen kan ikke kræve for meget udbetalt merudgiftsydelse tilbage.

§ 7. § 41 i lov om social service omfatter ikke udgifter, der dækkes af Sygeforsikringen Danmark eller andre private forsikringer.

Vejledning nr. 9047 af 28. januar 2015 om særlig støtte til børn og unge og deres familier:

Merudgiftsydelse

163. Dette kapitel gennemgår reglerne om dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelsen i hjemmet af et barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. I kapitlet beskrives formålet med og målgruppen for ydelsen samt reglerne om udgifternes beregning. I kapitlet fremgår også en række eksempler på udgifter, der vil kunne dækkes som en merudgift ved forsørgelsen.

Vejledningen til dette kapitel er revideret og opdateret i forhold til de lovændringer vedrørende merud-giftsydelsen i servicelovens § 41, som er trådt i kraft den 1. januar 2015. Det drejer sig om ændringer, der følger af lov nr. 1526 af 27. december 2014 om forenkling af udmålingssystemet og præcisering af anvendelsesområdet for merudgiftsydelsen til børn med nedsat funktionsevne eller indgribende lidelse m.v. Lovbemærkningerne til ændringsloven fremgår af lovforslag L 27, FT 2014-15.

Vejledningen er endvidere revideret og opdateret i forhold til de ændringer, der følger af bekendtgørelse nr. 32 af 21. januar 2015 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, som ligeledes er trådt i kraft den 1. januar 2015. Det drejer sig om afskaffelse af den løbende genberegning af merudgiftsydelsen og præcisering af bestemmelsens anvendelsesområde i forhold til udgifter, der dækkes af Sygeforsikringen Danmark eller andre private forsikringer.

Generelt om merudgiftsydelsen

164. Merudgiftsydelsen i servicelovens § 41 er et supplement til servicelovens øvrige bestemmelser om støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse, som f.eks. § 32 om hjælp i form af dagtilbud, hjemmetræning mv., § 42 om tabt arbejdsfortjeneste, § 45 om ledsagelse mv.

Sigtet med bestemmelsen er at tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kroniske eller langvarige lidelser har nogle særlige behov, som kan give merudgifter ved forsørgelsen. Bestemmelsen giver således hjemmel til at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet eller den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien normalt ville have afholdt.

Personkredsen for § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser. For en nærmere beskrivelse af personkredsen henvises til punkt 166 og 167.

Kommunalbestyrelsen yder som udgangspunkt dækning af merudgifter som et kontant beløb til familien, og ydelsen bliver tildelt ud fra størrelsen på de sandsynliggjorte merudgifter som følge af barnets funktionsnedsættelse. Gennem denne ydelsesform får familien, der modtager dækning af merudgifter, mulighed for selv at tilrettelægge, hvorledes den bevilgede ydelse skal anvendes, så behovet bedst muligt kan dækkes.

Efter § 4 i bekendtgørelse nr. 32 af 21. januar 2015 kan kommunalbestyrelsen og familien dog aftale, at visse ydelser skal afregnes direkte af kommunen med leverandøren i stedet for, at familien skal have udbetalt hjælpen som et kontant beløb, hvorefter familien så skal afregne med leverandøren. Familien og kommunalbestyrelsen kan således aftale sig til en nemmere tilrettelæggelse af hjælpen, såfremt de ønsker det. Dette kan f.eks. være relevant ved ydelser som taxakørsel, medicinudgifter mv.

Den kontante del af ydelsen udbetales i månedlige rater. Beløb, som afregnes direkte af kommunen med en leverandør, modregnes i det månedlige tilskud.

Hjælp til dækning af merudgifter er subsidær til anden hjælp efter serviceloven eller anden lovgivning. Det betyder, at det er en forudsætning for hjælp i form af merudgiftsydelse efter serviceloven, at udgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven eller efter anden lovgivning, jf. punkt 172.

Ydelsen er uafhængig af forsørgerens indkomst og er ikke skattepligtig.

Formålet med ydelsen

165. Det overordnede formål med ydelsen er, at forsørgere af børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan få kompensation for de merudgifter, de har som følge af deres barns funktionsnedsættelse.

Formålet er endvidere at medvirke til,

- at børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette
- at familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske eller langvarige lidelse
- at hindre at barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Betingelser for støtte, herunder personkreds

166. Bestemmelsen i servicelovens § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser. Udgangspunktet for vurderingen af, om barnet opfylder betingelserne for merudgiftsydelse, er en konkret og individuel helhedsorienteret vurdering af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og det deraf afledte hjælpebehov.

Som eksempler på funktionsnedsættelser eller lidelser, der vil kunne falde ind under bestemmelsen, kan nævnes udviklingshæmning, sindslidelser, epilepsi, diabetes, nedsat bevægelsesfunktion, herunder respirationsinsufficiens, hjerneskade, nedsat talefunktion, manglende eller svagt syn samt manglende eller nedsat hørelse.

Eksemplerne er ikke udtømmende. Det betyder, at andre persongrupper, f.eks. børn og unge med udviklingsforstyrrelser, kan være omfattet af merudgiftsbestemmelsen, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

(...)

Betydelig og varigt nedsat funktionsevne

167. Målgruppen for servicelovens § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Ved varig funktionsnedsættelse forstås, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid frem over vil være behov for at kompensere for følgerne af funktionsnedsættelsen. Normalt vil funktionsnedsættelsen være en belastning resten af livet.

Ved betydelig funktionsnedsættelse skal forstås, at funktionsnedsættelsen har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Her skal foretages en bred vurdering i forhold til den samlede livssituation. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå funktionsnedsættelsens betydning i relation til den pågældendes aktivitetsniveau, skole- og uddannelsesforhold, personlige forhold, helbredsforhold etc.

Funktionsnedsættelse er et begreb, der bruges ved tildeling af de ydelser i serviceloven, der skal kompensere for en nedsat funktionsevne. Ved at lægge vægt på funktionsevnen betones det, at det ikke er lidelsens art eller omfang, der er afgørende, men derimod følgerne af den nedsatte kropslige eller kognitive funktion.

Selv om årsagen til den nedsatte funktionsevne ofte vil være en lægelig diagnosticeret lidelse, der angiver en varig nedsættelse af kropslige eller kognitive funktioner, er det imidlertid den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, der er afgørende i forhold til vurderingen af begrebet nedsat funktionsevne. For en mere generel omtale af begrebet »nedsat funktionsevne« henvises til vejledning nr. 1 til serviceloven.

(...)

Forsørgelse i hjemmet

168. At barnet forsørges i hjemmet betyder, at det skal bo hos forældrene eller andre pårørende. Dette skal ses i modsætning til, at barnet ved medvirken af sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet. Et barn, der er indlagt på sygehus, er på aflastning eller midlertidigt - som et led i almindelig skolegang - går på kost- eller efterskole, har ophold i eget hjem.

Det er barnets opholdskommune, der skal behandle ansøgningen. Det har f.eks. betydning i sager, hvor forældrene ikke bor i samme kommune. Ankestyrelsen har i en sag (principmeddelelse nr. C-15-03) truffet afgørelse om, at hjælp til dækning af nødvendige merudgifter er en ydelse, der er relateret til barnet. Det er derfor barnets opholdskommune, der skal behandle ansøgninger om hjælp til merudgifter også i de tilfælde, hvor den af forældrene, der søger om hjælp, har en anden opholdskommune end barnet.

Ankestyrelsens principmeddelelse nr. C-15-03:

Ankestyrelsen fastslår i den konkrete sag, at det er barnets opholdskommune, der skal behandle ansøgninger om hjælp til dækning af sådanne merudgifter – også selvom den af forældrene, der søger om hjælp, har en anden opholdskommune end barnet.

Hvis barnet er anbragt i pleje hos en plejefamilie, er der ikke tale om forsørgelse i hjemmet. Udgifter, som ellers ville være merudgifter ved forsørgelsen efter servicelovens § 41, ydes som en del af plejeydelsen efter servicelovens § 66 a, stk. 7. Afholdelse af udgifter for børn og unge i døgninstitutioner er omtalt i punkt 201.

Sandsynliggjorte merudgifter

169. Modtageren af merudgiftsydelsen skal ikke søge kommunalbestyrelsen om hjælp for hver enkelt merudgift. Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn. Sigtet med ydelsen er at give familien mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes.

At merudgifterne skal være sandsynliggjorte betyder, at kommunalbestyrelsen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgifterne. Der skal således laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Er der tale om et barn eller en ung, der på grund af nedsat funktionsevne slider meget på tøj og sko, laves der et overslag over, hvad merudgiften til dette vil være på årsbasis. Skal barnet eller den unge til behandling, laves der et overslag over merudgiften til befordring hertil for det kommende år. Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal selvfølgelig indgå i det merudgiftsbeløb, der udmåles.

Merudgifterne vedrører såvel løbende udgifter som enkeltudgifter. Udgifter, der afholdes inden for 1 år (12 på hinanden løbende måneder), sammenlægges.

Eksempler på merudgifter er nævnt i punkt 174 - 201.

Der udleveres en kopi til forældrene af den oversigt, der udfærdiges som grundlag for udmålingen af merudgiftsydelsen. Det vil medføre en større gennemskuelse for forældrene med hensyn til, hvilke beløb der ydes, og det vil være en lettelse ved senere regulering af ydelsen.

Særligt om rådgivningsindsatsen for ydelser efter servicelovens § 41

170. Hvis familien ikke kan sandsynliggøre merudgifter af en størrelsesorden, der overskrider minimumsgrænsen, jf. punkt 171, og derfor ikke kan få hjælp efter servicelovens § 41, bør kommunalbestyrelsen være opmærksom på familiens behov for rådgivning og vejledning samt anden form for støtte efter andre af lovens bestemmelser om børn og unge.

Muligheden for hjælp efter bestemmelserne om hjælpemidler eller boligindretning bør også overvejes.

Udmåling og minimumsgrænse

171. For at modtage merudgiftsydelse skal der efter servicelovens § 41, stk. 3, foreligge sandsynliggjorte merudgifter på 4.596 kr. årligt (2015-niveau) svarende til 383 kr. månedligt («minimumsgrænsen»). Selv-om merudgifterne udgør under 383 kr. i enkelte måneder, vil der kunne udbetales tilskud, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at de samlede udgifter i løbet af et år vil overstige 4.596 kr. Minimumsgrænsen reguleres en gang om året den 1. januar med satsreguleringsprocenten. Det kommende års satser offentliggøres i Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds vejledning om satser på ministerområdet. Reguleringen af de nævnte satser foretages første gang den 1. januar 2016.

Hvis en familie har flere børn med nedsat funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelser, er det de samlede merudgifter for disse børn, der lægges til grund ved beregningen.

Udmålingen af merudgiftsydelsen skal ske ved, at der afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100 kr. i forhold til de sandsynliggjorte merudgifter.

Udmålingen af merudgiftsydelsen skal ske på grundlag af det konkrete behov for det enkelte barn. Li-gesom dækning af merudgifter skal ske ud fra et overslag over sandsynliggjorte merudgifter, og ad-ministrationen af ordningen forudsættes derfor at blive tilrettelagt efter generelle principper og uden dokumentationskrav for hver enkelt udgift.

Eksempel:

Mikkels forældre har på grund af Mikkels funktionsnedsættelse sandsynliggjorte merudgifter på 745 kr. pr. måned svarende til 8.940 kr. pr. år. De skønnede merudgifter overstiger dermed minimumsgrænsen på 4.596 kr. pr. år (2015-niveau) svarende til 383 kr. pr. måned, og Mikkels forældre er derfor berettiget til merudgiftsydelse, forudsat at Mikkel er omfattet af personkredsen. Ydelsen fastsættes ved, at de skønnede merudgifter pr. måned afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100, og Mikkels forældre vil derfor få udbetalt 700 kr. om måneden.

(...)

Udbetalingstidspunkt

Udbetaling af merudgiftsydelse sker som udgangspunkt fra ansøgningstidspunktet, hvis borgeren på dette tidspunkt opfylder betingelserne.

Ordningens subsidiære karakter

172. Det er en betingelse for at kunne modtage hjælp i form af merudgiftsydelse, at merudgifterne ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven.

Det betyder, at hvis en familens sandsynliggjorte merudgifter kan dækkes efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning eller anden lovgivning inden for f.eks. sundheds- og uddannelsesområdet, skal disse bestemmelser anvendes, førend det vurderes, om familien kan få dækket merudgifterne efter servicelovens § 41.

I de følgende afsnit nævnes eksempler på merudgifter, herunder også eksempler på områder, hvor der kan være andre regler, der finder anvendelse forud for reglerne om merudgiftsydelse til børn efter servicelovens § 41.

Det bemærkes herved, at selvom det præciseres, at § 41 er subsidiær, vil bestemmelsen, der er specifikt rettet mod børn med funktionsnedsættelse, skulle anvendes forud for aktivlovens regler om transbestemt hjælp, der er rettet mod alle. Dette svarer til principperne i Ankestyrelsens praksis vedrørende servicelovens § 100, jf. principmeddelelser nr. C-14-06. Principmeddelelse nr. C-14-06 fastslår f.eks., at aktivlovens regel om dækning af sygebehandling, medicin mv. er subsidiær i forhold til servicelovens § 100 om nødvendige merudgifter til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. I afgørelsen blev lagt vægt på kompensationsprincippet og på, at servicelovens regel om merudgifter i forhold til aktivlovens regel om sygebehandling må

anses for at være en specialbestemmelse i relation til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Ankestyrelsens principmeddelelse C-14-06:

Aktivlovens regel om dækning af sygebehandling, medicin m.v. var subsidiær i forhold til servicelovens regel om nødvendige merudgifter til personer med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

Der blev lagt vægt på kompensationsprincippet og på, at servicelovens regel om merudgifter i forhold til aktivlovens regel om sygebehandling måtte anses for at være en specialbestemmelse i relation til personer med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. (...)

Privat sygeforsikring

173. Der kan ikke ydes hjælp efter servicelovens § 41 til den del af merudgifterne, som i forvejen er dækket af Sygeforsikringen Danmark eller andre private sygeforsikringer/ordninger. Dette er begrundet i kompensationsprincippet, hvorefter familien skal kompenseres for de merudgifter, de har som følge af barnets funktionsnedsættelse. Der skal således være tale om en reel merudgift for familien.

Eksempler på merudgifter

174. I det følgende opregnes der nogle eksempler på merudgifter som følge af betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge.

Det skal fremhæves, at der ikke er tale om en udtømmende opregning. Der kan ofte være tale om komplicerede situationer, som opstår i familierne på grund af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller lidelse. Det er derfor ikke muligt at opregne alle de merudgifter, en sådan familie kan komme ud for.

Kost og diætpræparater

175. Til børn og unge under 18 år kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til diætkost. Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen sørger for, at behovet er tilstrækkelig dokumenteret, f.eks. ved lægeerklæring. Til spædbørn, der ikke kan tåle mælk, kan der f.eks. ydes hjælp til merudgifter til erstatningspræparater.

Bemærk, at der efter regler udstedt i medfør af sundhedslovens § 159 ydes regionalt tilskud på 60 pct. Til visse ernæringspræparater godkendt af Sundhedsstyrelsen. Tilskud er betinget af, at ernæringspræparater-ne er ordineret af lægen på en "grøn recept" i forbindelse med sygdom eller alvorlig svækkelse. Præpara-ter godkendt til regionalt tilskud fremgår af lister, som ligger på Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

For så vidt angår spædbørn, som på grund af en allergisk disposition må formodes at have behov for diætkost i form af mælkeerstatningspræparater, kan der ydes hjælp til dækning af de nødvendige erstatningspræparater, selv om allergien endnu ikke er kommet i udbrud. Det er dog en betingelse, at kommunalbestyrelsen skønner, at der foreligger tilstrækkelig dokumentation for, at den kroniske lidelse vil bryde ud, hvis erstatningspræparaterne ikke anvendes. Der ydes ikke regionalt tilskud, jf. ovenfor, til forebyggelse af komælksallergi.

Når der i forbindelse med observations- og undersøgelsesformål og gentagne undersøgelser, og som en direkte følge af den nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse ordineres særlige diætpræparater, som barnet skal indtage i hjemmet over en kortere eller længere periode, kan der ydes hjælp til dækningen af udgiften til disse præparater.

Udgifterne til særlige diætpræparater, som fremstilles på sygehuset, og som pågældende skal indtage som led i en sygehusbehandling, afholdes af sygehusvæsenet. Efter merudgiftsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, udleveres særlige diætpræparater til børn med de livsvarige sygdomme phenylketonuri (Føllings sygdom) og Alcaptonori af Region Hovedstaden (Kennedy Centret), som opkræver betaling herfor fra de øvrige regioner.

Sagkyndig bistand

176. Ved bedømmelsen af dokumentationsgrundlaget for behovet for diæt kan det oftest være nødvendigt at inddrage sagkyndig bistand fra specialafdelinger under sygehusvæsenet, hvis kommunen ikke selv råder over den lægelige ekspertise.

Er der tvivl om, hvad udgiften til diætkosten er, kan det anbefales at tage kontakt med den pågældende specialafdeling, som ofte har beregninger over udgiften. Ligeledes foreligger der ofte beregninger fra Forbrugerstyrelsen eller fra brugerorganisationer, patientforeninger og lignende. I hvert enkelt tilfælde skal der ved fastlæggelsen af den konkrete ydelse dog foretages et skøn over behovet.

Medicin

177. Der kan også ydes hjælp til egenbetalingen af tilskudsberettiget medicin, som er nødvendig på grund af en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge.

Bemærk dog, at der i særlige tilfælde efter sundhedslovens § 145 kan ydes enkelttilskud til medicin, der er lægeordineret, og som der ikke ydes generelt tilskud til efter sundhedslovens § 144. Tilskuddet ansøges af barnets eller den unges læge hos Lægemedelstyrelsen.

Der er ligeledes mulighed for, at Sundhedsstyrelsen efter ansøgning fra lægen (sundhedslovens § 147) kan bevilge et kronikertilskud til borgere med et stort, varigt og fagligt veldokumenteret behov for lægemidler. Den samlede egenbetaling til køb af lægemidler med tilskud efter er årligt på 3.830 kr. (2015-satser).

Der kan endvidere ydes hjælp til nødvendig medicin, som ikke er tilskudsberettiget, hvis udgifterne er en følge af funktionsnedsættelsen eller en kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge.

Fritidsaktiviteter

178. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med barnets eller den unges deltagelse i fritidsaktiviteter, hvis betingelserne for dækning af merudgifter i øvrigt er opfyldt. Ankestyrelsens principmeddelelser nr. 93-11, 253-09 og C-10-04 omhandler henholdsvis merudgifter i forbindelse med deltagelse i fritidsaktiviteter og særligt legetøj.

(...)

Briller

179. Der kan normalt ikke ydes hjælp til betaling af briller, da der normalt ikke vil være tale om en mer-udgift sammenlignet med udgiften til briller til børn med et almindeligt behov for synskorrektion. Hvis der som følge af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge under 18 år er særlige merudgifter til briller, som ikke kan ydes efter sundhedslovgivningen eller bestemmelserne i servicelovens § 112 om hjælpemidler, kan merudgifterne dækkes efter servicelovens § 41.

Det kan f.eks. dreje sig om et hyperaktivt barn, som ofte kommer til at ødelægge sine briller, eller at barnet eller den unge lider af en alvorlig øjensygdom, f.eks. grøn stær, der bevirker at synet ændres, så styrken i brilleglassene skal skiftes hyppigt.

Sygehusophold

180. Hvis et barn eller en ung indlægges på sygehus på grund af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til overnatning for forældrene på sygehusets gæstehjem e.l., hvis sygehuset ikke yder gratis sengeplads og stiller forplejning til rådighed. Det er en betingelse, at det er nødvendigt, at en eller begge forældre er til stede, f.eks. så de hurtigt kan tilkaldes eller for at opnå den mest hensigtsmæssige behandlingsstrategi.

Der kan ligeledes ydes hjælp til dækning af merudgifter til f.eks. kost og befordringsudgifter for forældrene, når barnet eller den unge er indlagt, hvis det er nødvendigt, at de er til stede.

Tilsvarende kan der ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, jf. kapitel 9 om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Befordring

181. Det er muligt at yde hjælp til dækning af merudgifter til befordring.

Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget støtte, der kan ydes til befordring. Det beror på en konkret vurdering af f.eks. afstanden fra barnets hjem til behandlingssted, uddannelsessted, fritidsaktiviteter, venners hjem, mulighederne for almindelig fritidsaktivitet osv. Det skal understreges, at merudgifter til befordring gælder for de udgifter, der ligger udover, hvad ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation har.

Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter servicelovens § 41 er subsidiær i forhold til befordringsydelse efter anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven, jf. også punkt 183-186.

Merudgifter til befordring kan forekomme, hvis barnet har et øget transportbehov på grund af den nedsatte funktionsevne, f.eks. til hospitalskontrol og fysioterapibehandling.

En anden situation kan være, at familiens udgifter til transport er højere end andre familiers udgifter på grund af barnets nedsatte funktionsevne. Dette kan være tilfældet, hvis barnet ikke er i stand til at gå, cykle eller tage offentlige transportmidler, men er henvist til at blive transporteret i bil eller taxa. En nedsat evne til at orientere sig, f.eks. på grund af synshandicap vil også kunne danne grundlag for merudgifter til taxakørsel.

Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring som f.eks. til og fra behandling og fritid (familiebesøg, fritidsinteresser etc.) herunder situationer, hvor en forælder skal ledsage sit barn til dagtilbud, behandling eller fritidstilbud. Der kan også opstå befodringsudgifter f.eks. til taxakørsel i forbindelse med reparation af handicapbil, eller i ventetiden indtil bevilling af støtte til køb af bil efter servicelovens § 114 foreligger.

Hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til befordring kan ydes uanset befodringsform, dvs. både offentlige transportmidler, bil mv. Dette gælder også uanset om en bil, som barnet bliver befodret i, er ejet af barnets forældre, lånt, lejet eller anskaffet med støtte efter servicelovens § 114.

Når barnet er berettiget til hjælp til befordring i bil, kan hjælp til dækning af merudgifter normalt udregnes på baggrund af statens regler for godtgørelse for brug af egen bil efter laveste takst. Den gældende takst kan findes på: <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=1549830>.

Beregning af merudgifterne til befordring skal som ved beregning af merudgifter i øvrigt ske på baggrund af et overslag over familiens sandsynliggjorte merudgifter, herunder en vurdering af, hvilke udgifter andre familier på samme alder og i samme livssituation ville have haft.

Hjælp til anskaffelse af bil til befordring af et barn eller ung med nedsat funktionsevne kan ikke ydes efter servicelovens § 41. Der kan eventuelt ydes støtte til anskaffelse af en bil efter servicelovens § 114. Reglerne herom findes i bekendtgørelse om støtte til køb af bil efter servicelovens § 114, hvori der udtømmende er gjort op med mulighederne for støtte efter serviceloven til anskaffelse af bil til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der kan således heller ikke efter servicelovens § 41 ydes hjælp til betaling af afdrag på en bil.

Andre driftsudgifter ved befordring i egen bil

182. I ganske særlige situationer kan der ydes hjælp til betaling af andre driftsudgifter i forbindelse med befordring af et barn eller en ung med nedsat funktionsevne eller lidelse i familiens egen bil.

Det vil især gælde den situation, hvor familien har en bil alene til befordring af barnet eller den unge.

Det vil også gælde, hvis det kan sandsynliggøres, at familien ikke ville have bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller lidelse.

Ankestyrelsen har i en sag (principmeddelelse nr. C-38-04) truffet afgørelse om, at det efter en konkret vurdering måtte anses for sandsynligt, at familien ikke ville have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets funktionsnedsættelse. Familien havde haft bil i forbindelse med farens job som kørende konsulent, men i 1998 afhændede han bilen i forbindelse med, at han ophørte i konsulentjobbet, og familien havde herefter ikke bil, før den fik bevilget en handicapbil til datteren.

Det vil endvidere gælde den situation, hvor familien har en ekstraordinært stor og driftsmæssig kostbar bil som følge af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller lidelse.

I disse situationer kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med betaling af f.eks. forsikringer, benzin, reparationer m.v., når udgiften må anses som en merudgift ved forsørgelsen af barnet eller den unge. Merudgiften skal altid beregnes konkret. I de nævnte situationer vil man kunne tage udgangspunkt i følgende:

1) Forsikring, Falck abonnement, såfremt det er nødvendigt af hensyn til barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og afgift for brændstofforbrug (såfremt der ikke er givet fritagelse herfor) er altid en fuld merudgift, da der er tale om en ekstra bil. Udgiften til reparationer og serviceeftersyn må vurderes forholdsmæssigt, idet der tages hensyn til, hvor meget af kørslen, der drejer sig om transport forbundet med barnets funktionsnedsættelse eller lidelse, som f.eks. til behandling.

2) Forsikring, Falck abonnement, såfremt det er nødvendigt af hensyn til barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og afgift for brændstofforbrug (såfremt der ikke er givet fritagelse herfor) er altid en merudgift. Reparationer mv. vil som udgangspunkt være en merudgift, da familien ikke ville have haft bil, såfremt barnets funktionsevne ikke var nedsat. Der kan i beregningen fratrækkes de udgifter til offentlig transport, som familien sparer.

3) Merudgiften til forsikring, reparationer og serviceeftersyn findes ved at sammenligne forsikrings-udgiften til en almindelig familiebil og den bil, der nu er anskaffet. Merudgiften til brændstof findes tilsvarende ved at sammenligne brændstofforbruget på den tidligere bil og den bil, der nu er anskaffet. På færdselsstyrelsens hjemmeside www.hvorlangtpaaliteren.dk er de forskellige bilers brændstofforbrug oplyst.

Ankestyrelsens principmeddelelse nr. C-38-04:

Ankestyrelsen fastslår i den konkrete sag, at der i ganske særlige situationer kan ydes hjælp til betaling af de driftsudgifter, der er forbundet med at have hjælpemiddelbil, hvis det kan sandsynliggøres, at familien ikke ville have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets handicap.

Ankestyrelsens principmeddelelse C-37-07:

Et falck-abonnement var ikke en nødvendig merudgift i forbindelse med brug af hjælpemiddelbil. Der blev ved afgørelsen lagt vægt på, at ansøger, uanset om vedkommende havde et abonnement eller ej, havde mulighed for at tilkalde assistance fra Falck eller et andet autohjælpsfirma, og at ventetiden herpå ikke var urimelig lang.

Der blev endvidere lagt vægt på, at ansøger som handicappet ikke var stillet anderledes end andre i samme alder og livssituation, selvom ansøger f.eks. ikke kunne klare sig selv ved en punktering, og heller ikke hvis ansøger kørte galt i glat føre, kunne forlade bilen. Dette gjaldt også andre befolkningsgrupper og gjorde ikke udgiften til et Falck-abonnement til en nødvendig merudgift af hensyn til ansøgers handicap.

Ankestyrelsens principmeddelelse 258-10:

En svært handicappet kvinde, som var bevilget en kassebil som hjælpemiddelbil, kunne få dækket nødvendige benzinudgifter til fritidskørsel som merudgift. Merudgiften skulle beregnes som forskellen mellem benzinforbruget ved den bevilgede kassebil og benzinforbruget ved en personbil af normal størrelse.

Kvinden kunne endvidere få dækket sine udgifter til forsikring af kassebilen som merudgift. Merudgiften skulle beregnes som forskellen på forsikringsudgiften til kassebilen og forsikringsudgiften til en personbil af normal størrelse.

Kvindens benzin- og forsikringsudgifter kunne ikke dækkes fuldt ud som merudgift, da det måtte antages, at kvinden ville have haft en bil, selvom hun ikke havde været handicappet.

Ankestyrelsen lagde i den forbindelse vægt på kvindens alder, civilstatus og uddannelsesforhold.

Befordringsregler i andre bestemmelser i serviceloven og anden lovgivning

183. Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter servicelovens § 41 er subsidær i forhold til be-fordringsydelse efter anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven, herunder eventuelt støtte, der kan ydes efter § 117 i serviceloven. Støtte efter § 117 er til borgere, der på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for befordring med individuelle befordringsmidler. Der kan også henvises til Transportministeriets regler om individuel befordring og diverse regler om befordringsgodtgørelse til undervisningssøgende, som hører under Undervisningsministeriet.

Befordring til dagtilbud

184. Forældrenes merudgifter til befordring af børn med nedsat funktionsevne mv. til almindelige dagtilbud kan afholdes efter servicelovens § 41, hvis udgiften ikke dækkes af andre bestemmelser.

Befordring til skole

185. Der vil ikke kunne ydes hjælp efter servicelovens § 41 til dækning af nødvendige befordringsudgifter, i forbindelse med befordring af et barn med nedsat funktionsevne til eller fra skole.

Det følger af Ankestyrelsens principmeddelelse nr. 116-11, der fastslår, at dækning af befordringsudgifter af elever til og fra skole, herunder elever med nedsat funktionsevne, hører under undervisningssektoren, jf. sektoransvarsprincippet. Der henvises derfor til Undervisningsministeriets regler om befordring til og fra skole af syge og invaliderede elever. Som eksempel kan nævnes, at i det omfang eleven er i stand til at befordre sig til og fra skole ved egen hjælp, hvis der stilles en sygecykel eller en kørestol til rådighed for eleven, kan kommunalbestyrelsen efter folkeskolelovens regler opfylde sin befordringsforpligtelse ved at afholde udgiften til anskaffelse og vedligeholdelse af sådanne hjælpemidler.

Ankestyrelsens principmeddelelse nr. 116-11:

Transportudgifter til kørsel af barn til og fra skole i de uger, hvor barnet bor hos den forælder, som barnet ikke har folkeregisteradresse hos, og som ikke kan dækkes af skolens kørsel, kunne ikke ydes som merudgift.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at det følger af sektoransvarlighedsprincippet, at dækning af befordringsudgifter af elever til og fra skole, herunder elever med nedsat funktionsevne, henhører under undervisningssektoren. Dette er reguleret efter folkeskolelovens regler. Ankestyrelsen har ikke kompetence til at tage stilling til disse regler.

Befordring til behandling

186. Der kan ydes hjælp til betaling af befordringsudgifter, som er nødvendige ved ledsagelse af et barn eller en ung til behandling som følge af den nedsatte funktionsevne eller lidelse. Det sker dog kun i det omfang, udgifterne ikke dækkes efter andre bestemmelser eller ved andre ordninger.

Der ydes hjælp til betaling af såvel barnets eller den unges som ledsagerens befordring efter servicelovens § 41. Normalt vil det være tilstrækkeligt, at der kun er en ledsager, f.eks. enten faderen eller moderen. Der kan imidlertid være situationer, hvor det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt, at begge forældre ledsager barnet eller den unge, f.eks. fordi det er nødvendigt under selve befordringen, eller fordi begge forældre skal orienteres samtidigt ved en undersøgelse/behandling.

Der kan endvidere under barnets eller den unges ophold på sygehus e.l. ydes hjælp til betaling af forældrenes merudgifter til befordring til besøg hos barnet eller den unge, i det omfang besøgene er nødvendige af hensyn til barnet eller den unge.

Det kan herudover oplyses, at kommunen på visse betingelser yder befordringsgodtgørelse til behandling hos alment praktiserende læge og praktiserende speciallæge samt til genoptræning i medfør af sundhedslovens §§ 170 og 172, og regionen yder på visse betingelser befordring eller befordringsgodtgørelse til og fra behandling på sygehus i medfør af sundhedslovens § 171. Reglerne herom er nærmere fastsat i bekendtgørelse nr. 959 af 29. august 2014 om befordring og befordringsgodtgørelse efter sundhedsloven (befordringsbekendtgørelsen).

En ledsager til en patient, der modtager befordring eller befordringsgodtgørelse efter reglerne i befordringsbekendtgørelsens kap. 1-3, har ret til befordring eller befordringsgodtgørelse, når ledsagelsen er nødvendig på grund af patientens alder eller helbredstilstand, jf. § 23 i befordringsbekendtgørelsen. I sær-

lige tilfælde, hvor den behandlende sundhedsperson vurderer, at begge forældres ledsagelse er nødvendig for barnet, vil begge forældre være berettiget til befordring eller befordringsgodtgørelse i forbindelse med ledsagelse af barnet.

Befordringsgodtgørelse ydes med et beløb svarende til befordringsudgiften med det efter forholdene billigste, forsvarlige befordringsmiddel.

Befordring i fritiden

187. Hvis et barn eller en ung på grund af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse ikke er i stand til at benytte offentlige transportmidler, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring i fritiden. Selvom barnet kan benytte offentlige transportmidler, kan der også være tale om merudgifter, hvis fritidstilbud i nærområdet f.eks. ikke kan benyttes. Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget der kan ydes, idet der må tages hensyn til hjemmets afstand til fritidstilbud, kammeraters hjem, mulighederne for almindelig fritidsbeskæftigelse, leg i nærheden osv.

Handicaprettede kurser til forældre og andre pårørende

188. Der kan ydes hjælp til forældres og eventuelt andre pårørendes merudgifter som følge af nødvendig deltagelse i kurser, som går ud på at sætte de pågældende i stand til

at have barnet eller den unge hjemme, passe og pleje, opdrage og kommunikere med barnet eller den unge.

Det kan dreje sig om kurser, der giver familien indsigt i de forskellige funktionsnedsættelser eller lidelser, i hvilken virkning det har på barnet eller den unge, og hvordan familien kan mestre de problemer, der kan opstå mv. Der kan f.eks. være tale om kurser vedrørende børn og unge, der lider af cystisk fibrose, muskelsvind, er blinde, spastiske, døve eller udviklingshæmmede.

Et eksempel er deltagelse i et kursus i totalkommunikation (tegnsprogsundervisning mv.) for pårørende til personer med betydelig og varigt nedsat hørelse.

Der kan ydes hjælp til merudgifter til kurser i totalkommunikation (tegnsprogsundervisning mv.) til andre end medlemmer af husstanden, hvis samværet med et barn eller en ung med høretab har en sådan karakter, at udgiften kan betragtes som nødvendig for barnets eller den unges fortsatte udvikling. Dette gælder f.eks. som udgangspunkt bedsteforældre, der må forventes ofte at kommunikere med og have besøg af barnet eller den unge.

De udgifter, der kan være tale om, er f.eks. rejseudgifter, merudgifter ved måltider og ophold, kursusaf-gift, kursusmaterialer, pasning af børn, som ikke skal med på kurset.

Sådanne merudgifter kan også omfatte hel eller delvis hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for forsørgerne, når der ikke er mulighed for at deltage i kurser uden for arbejdstiden. Dette gælder såvel enlige som ægtepar, jf. servicelovens § 42 om tabt arbejdsfortjeneste.

For at begge forældre kan passe, pleje, opdrage og kommunikere med barnet eller den unge, er det vigtigt, at de begge deltager i kurser af ovennævnte art. Sådanne kurser giver kompetence til begge forældre og vil ofte være en forudsætning for, at de begge kan bevare den nære kontakt med barnet eller den unge.

Beklædning

189. Der kan ydes hjælp til tøj, som skal udformes på en særlig måde, eller til ekstra beklædning eller sko som er nødvendig på grund af ekstraordinært slid.

Særlige beklædningsgenstande, som f.eks. regnslag til kørestol, kørepose, hagesmæk og beskyttelsesbuk-ser til svært inkontinente børn og unge, ydes dog efter reglerne om hjælpemidler mv. i servicelovens § 112, jf. principmeddelelse nr. C-8-04.

Ankestyrelsens principmeddelelse nr. C-8-04:

Der kan efter servicelovens hjælpemiddelregler ydes hjælp til særlige beklædningsgenstande, som en person ikke ville have haft brug for, hvis den pågældende ikke havde haft en funktionsnedsættelse, mens der efter merudgiftsreglerne kunne ydes hjælp til almindeligt tøj, som skulle udformes på en særlig måde.

I den konkrete sag fandtes en køredragt (flyverdragt) til brug for en 7-årig pige ved transport i kørestol at måtte betragtes som en særlig beklædningsgenstand, som hun ikke ville have haft behov for, hvis hun ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Køredragten ville dermed kunne bevilges som et hjælpemiddel forudsat, at væsentlighedskriteriet var opfyldt, og ikke som en merudgift ved forsørgelsen af pigen.

Der blev bl.a. lagt vægt på, at køredragten var en videreudvikling af en kørepose, og at den var udformet således, at den var længere bagpå end foran, så pigen kunne sidde ned i den.

Efter denne bestemmelse ydes også støtte til beklædningsgenstande til børn og unge, som på grund af sygdom, ulykke e.l. er blevet varigt invalideret, og som følge heraf er nødt til at få udskiftet hele deres garderobe.

Fodtøj

190. Hvis det er nødvendigt med ortopædisk fodtøj, herunder fodtøj der tilgodeser en foddeformitet, ydes hjælpen efter bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter servicelo-ven. Der kan dog også være tale om ekstraordinært slid på ortopædisk fodtøj, hvor egenbetalingen på ekstra ortopædiske sko i givet fald kan dækkes som en merudgift.

Vask og vaskemaskine

191. Hvis barnets nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarig lidelse medfører merudgifter til vask, kan der ydes hjælp såvel til selve vaskeudgiften som til anskaffelse af vaskemaskine forudsat, at en sådan må anses for at være nødvendig for at imødekomme et ekstraordinært stort behov.

Til børn, der ikke kan holde sig tørre i sengen om natten (enuresis nocturna), ydes der normalt ikke hjælp efter denne bestemmelse, jf. punkt 166 om betingelser for støtte, herunder personkreds.

Personlig hygiejne

192. Der kan ydes hjælp til betaling af særlige cremer og olier, som anvendes ved barnets personlige hygiejne, hvis der kan sandsynliggøres eller dokumenteres en merudgift i forhold til, hvad andre børns hygiejne kræver, f.eks. i forbindelse med alvorligt belastende allergi eller hudlidelser.

Ferie

193. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til ferie, som familier i almindelighed holder.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse nr. 28-13 truffet afgørelse om hjælp til merudgifter forbundet med en ferielejr.

Bolig og boligskift

194. Der kan ydes støtte til forhøjede udgifter i forbindelse med boligændringer i form af til- og ombygning af familiens bolig eller ved flytning til en større bolig som følge af et barns funktionsnedsættelse eller lidelse. Det kan dreje sig om merudgifter til forhøjet lejeværdig af egen bolig, forhøjelse af ejendomsforsikring og større forbrug af el og varme, jf. principmeddelelse nr. C 18-00.

Der kan desuden dækkes merudgifter ved en flytning, som er betinget af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge. Det kan dreje sig om indskud i en ny lejebolig, jf. principmeddelelse 84-13, salgsomkostninger, f.eks.

ejendomsmæglersalær ved salg af hidtidig bolig, jf. principmeddelelse nr. C-3-02, leje af flyttebil, flytning af telefon mv.

Der kan desuden gives hjælp til dobbelt boligudgift i forbindelse med flytning til en handicapegnet bolig, f.eks. fordi familiens tidligere bolig ikke er blevet solgt på det tidspunkt, hvor indflytning i den handicapegnede bolig finder sted. Der kan desuden efter en konkret vurdering fastsættes en tidsfrist for betaling af dobbelte boligudgifter jf. principmeddelelse nr. C-11-05.

I forbindelse med en flytning kan et evt. salgsprovenue ved salg af tidligere ejerbolig ikke modregnes i den bevilgede støtte, jf. principmeddelelse nr. 0-108-94.

(...)

Forsikringer

195. Udgifter til nødvendige forsikringer eller nødvendige forhøjede forsikringspræmier, som er en følge af barnets eller den unges funktionsnedsættelse, kan ydes som en merudgift.

Det gælder f.eks. udgifter til dyrere forsikringer på kassebiler, dyrere husforsikring på grund af et større antal kvadratmeter, dyrere fritids- og ulykkesforsikringer for at opnå samme dækning som andre etc.

Der henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse nr. 71-10. Det fremgår heraf, at udgifterne til en børneulykkesforsikring ikke kunne medtages som en merudgift ved forsørgelsen, da denne udgift ikke kunne betragtes som nødvendig. Der henvises i øvrigt til principmeddelelserne nr. 103-10 og 207-10 om merudgifter til voksne, jf. servicelovens § 100.

(...)

Genvurdering, regulering og opfølgning

203. Det følger af servicelovens § 148, stk. 2, at kommunalbestyrelsen har pligt til løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunalbestyrelsen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp.

I forhold til den praktiske tilrettelæggelse af opfølgningen bør kommunalbestyrelsen i forbindelse med bevillingen af merudgiftsydelsen være opmærksom på at vejlede den enkelte familie om muligheden for ændret udmåling, hvis der sker ændringer i merudgifterne.

Der skal ske en opfølgning på, om den udmålte ydelse dækker de konkrete behov, og om familien stadig opfylder betingelserne for hjælp.

Hvis der sker ændringer i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for fastsættelsen af det udbetalte tilskud, skal tilskuddet ændres i overensstemmelse hermed, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 6, stk. 1.

Bekendtgørelsens § 6 omfatter ændringer i såvel opadgående såvel som nedadgående retning. Kommunalbestyrelsen kan derfor f.eks. godt ændre en bevilling i opadgående retning, selv om borgeren ikke har anmodet om det, f.eks. hvis der opstår nye hjælpebehov, eller hvis der er sket stigninger i de merudgifter, der indgår i den oprindelige bevilling. Dermed er det muligt for kommunalbestyrelsen at omberegne tidligere end ved et-års periodens udløb, jf. punkt 205 nedenfor om omberegning. Kommunalbestyrelsen skal derfor være opmærksom på løbende at følge op på modtagerens situation, jf. også almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om kommunalbestyrelsens pligt til løbende opfølgning.

I forlængelse heraf bemærkes, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at en families løbende merudgifter f.eks. er meget betydelige eller vil stille familien i en økonomisk vanskelig situation, vil det være god forvaltningsskik at foretage omberegning før 1- års periodens udløb.

Hvis der som led i opfølgningen skal ske ændringer i den udbetalte ydelse, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse herom. Udbetalingen af den ydelse, som familien hidtil har modtaget, fortsætter, indtil der er truffet ny afgørelse om merudgiftsydelsen. Der bør, såvidt det er muligt være et passende varsel, så borgeren får mulighed for at indrette sig på den nye situation, hvis ydelsen nedsættes væsentligt eller helt standses, f.eks. som følge af akut anbringelse eller dødsfald.

Ved ændringer i nedadgående retning kan kommunalbestyrelsen ikke kræve for meget udbetalt merudgiftsydelse tilbage med tilbagevirkende kraft. Denne udgift påhviler kommunalbestyrelsen.

I forhold til ophør af ydelsen, hvis det viser sig at barnet ikke længere opfylder betingelserne efter servicelovens § 41, henvises til punkt 208 om ophør.

Selv om udgangspunktet er, at merudgiftsydelsen udbetales til familien som et kontant beløb, kan det efter merudgiftsbekendtgørelsens § 4, stk. 2, konkret aftales med kommunalbestyrelsen, at f.eks. taxakørsel, håndværksudgifter, udgifter i forbindelse med tilmelding til et kursus, medicinudgifter og udgifter til plejeartikler afregnes direkte af kommunen. Beløbet, som afregnes direkte, modregnes i de månedlige udbetalinger af merudgiftsydelse, jf. § 4, stk. 3.

Opfølgning

204. Det kan være svært i starten af et forløb at få alle de merudgifter med, som har tilknytning til barnets varigt nedsatte funktionsevne. Det bør derfor overvejes at foretage en opsamling efter en kortere periode, f.eks. efter 2-3 måneder, første gang ydelsen udmåles.

Familien bør ved opfølgningen kunne sandsynliggøre de væsentligste udgifter, som familien har haft, siden ydelsen blev fastsat. Det vil gøre det nemmere at få fastsat en rimelig merudgiftsydelse, specielt når familien får ydelsen for første gang. Der skal herved gøres opmærksom på, at hvis familien kan dokumentere afholdte merudgifter, kan det lette opfølgningen yderligere.

Hvis der akut indtræffer væsentlige ændringer i familiens situation og behov, kan kommunalbestyrelsen også regulere for et kortere tidsrum, bl.a. for at kunne dække større

enkeltudgifter på det tidspunkt, hvor merudgiften opstår. Udgifter, der er en følge af almindelige prisstigninger, anses ikke for at være en væsentlig ændring i modtagerens situation. Derimod vil udgifter, der pludseligt er opstået som følge af modtagerens nedsatte funktionsevne, kunne bevirke, at ydelsens størrelse tages op til fornyet overvejelse. Dette kan ske ved et møde, via telefon, mail eller lignende.

Omberegning

205. Det fremgår af merudgiftsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, at uanset stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter kan familien ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse. Ændret fastsættelse af det udbetalte tilskud skal ved sådanne stigninger ske med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte merudgifter fandt sted. Det er kun stigninger siden seneste fastsættelse, der skal medtages.

Efter bestemmelsen har familien et egentligt retskrav på omberegning, når der mindst er forløbet et år fra seneste fastsættelse af tilskuddet, hvis der efterfølgende er sket stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for den tidligere beregning. Dermed kommer familien højst til at bære ekstra merudgifter et år, hvorefter der skal ydes hjælp med tilbagevirkende kraft, jf. § 6, stk. 2. Det vil dog kun ske i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke selv har ændret i løbet af året, f.eks. ved nye hjælpebehov eller i stigninger i de merudgifter, der indgår i den oprindelige bevilling, jf. punkt 203 og 204.

I forlængelse heraf bemærkes, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at en families løbende merudgifter f.eks. er meget betydelige eller vil stille familien i en økonomisk vanskelig situation, vil det være god forvaltningsskik at foretage omberegning før 1- års periodens udløb.

Ved ændringer kan familien rette henvendelse til kommunalbestyrelsen, når merudgiften opstår, eller afvente 1-års periodens udløb. Er der tale om, at merudgifterne skal sættes ned, er det kommunalbestyrelsen, der bærer risikoen, indtil den træffer en ny afgørelse med en ny beregning. Her vil kommunalbestyrelsen ikke kunne kræve tilbagebetaling til det tidspunkt, hvor faldet i merudgifterne blev konstateret, jf. også punkt 203.

Omberegning efter merudgiftsbekendtgørelsens § 6 skal ske ved en afgørelse herom til familien.

Reglen om omberegning berører ikke muligheden for at modtage hjælp til en enkeltstående merudgift ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af den løbende ydelse. Om enkeltstående merudgifter henvises til punkt 206.

Enkeltstående merudgifter

206. Hvis der ved siden af den løbende ydelse opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette efter merudgiftsbekendtgørelsens § 5, stk. 3, ske ved en enkeltstående udbetaling, uden den må-nedlige udbetaling af merudgiftsydelse reguleres. Dækning af en enkeltstående merudgift forudsætter, at familien allerede er berettiget til merudgiftsydelse efter servicelovens § 41. Den enkeltstående merudgift skal i disse

tilfælde dækkes på det tidspunkt, hvor den opstår, og familien skal dermed ikke afvente en eventuel omberegning efter merudgiftsbekendtgørelsens § 6.

Som eksempel på enkeltstående merudgifter kan nævnes udgifter i forbindelse med en flytning eller uforudsete udgifter til kurser. Ved tilbagevendende udgifter skal udgiften indregnes i de forventede udgifter, jf. også punkt 171.

207. Ved uventede og høje udgifter, som forventes at være blivende, bør aftalen revideres snarest. Det samme gælder i de tilfælde, hvor udgifterne viser sig at være lavere end oprindelig antaget, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3.

Ophør

208. Retten til merudgiftsydelse efter servicelovens § 41 ophører, hvis barnet eller den unge fylder 18 år eller derudover ikke længere opfylder betingelserne for ydelsen, jf. punkt 166.

Når den unge fylder 18 år, skal kommunalbestyrelsen inden det fyldte 18. år foretage en samlet vurdering af den unges støttebehov, herunder et eventuelt behov for merudgifter efter servicelovens § 100. Det bemærkes dog, at der alene kan ydes hjælp efter § 100, hvis betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt.

(...)

Afgrænsning over for anden lovgivning og andre bestemmelser

Behandling og behandlingsredskaber

210. Der gives ikke støtte til behandling som en merudgift. Sansemotorisk træning regnes i denne sammenhæng for behandling. Hjælp til behandling kan derimod ydes efter § 11, stk. 7, § 32, stk. 1, og § 52, stk. 3, nr. 9, i serviceloven. De nævnte bestemmelser er omtalt andetsteds i denne vejledning.

Ifølge sundhedslovgivningen er behandling ved alment praktiserende læge eller tilbud om vederlagsfri fysioterapi efter lægehenvi-
sing – som for alle andre aldersgrupper – gratis for børn og unge. Hertil kommer også tandbehandling, som er gratis for børn og unge indtil det fyldte 18. år. Hjælp til dækning af egenbetalingsandelen af udgifter til f.eks. almindelig lægehenvist fysioterapi, fodterapi eller anden lignende behandling i henhold til sundhedslovgivningen kan ydes efter § 82 i lov om aktiv socialpolitik, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Udgiften til egenbetalingsandelen af tilskudsberettiget medicin afholdes dog efter servicelovens § 41, jf. sidste underafsnit af punkt 167.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse nr. C-47-05 fastslået, at udgifter til psykologbehandling ikke kunne dækkes efter servicelovens regel om merudgifter ved forsørgelsen af børn, da der ikke kan ydes hjælp til behandlingsudgifter efter denne bestemmelse. Ankestyrelsen lagde vægt på, at der skal være tale om egentlige forsørgelsesudgifter, der er tæt knyttet til barnet, som f.eks. merudgifter til diætkost, særligt tøj, befordring, visse former for aflastning mv.

Udgifter til behandlingsredskaber, herunder respirator, kanyle mv., afholdes af sundhedsvæsenet i henhold til sundhedslovens regler herom.

Hjælpe midler

212. Hjælp til dækning af udgifter til hjælpemidler ydes efter servicelovens § 112. Støtte til hjælpemidler, der alene anvendes til fritid eller leg, f.eks. til et barn, som ikke har andre legemuligheder, vil dog kunne ydes efter § 41 – naturligvis under forudsætning af, at betingelserne for støtte i § 112 ikke er opfyldt.

Ankestyrelsen har således truffet principmeddelelse nr. 253-09, hvor en ung på 17 år med spastiske lammelser i arme og ben var berettiget til at få dækket de merudgifter, der var forbundet med deltagelse i el-kørestolsfodbold.

Hjælp til særlige beklædningsgenstande, som et barn ikke ville have brug for, hvis barnet ikke havde en funktionsnedsættelse, ydes efter § 112, mens hjælp til almindeligt tøj, som skal udformes på en særlig måde, ydes efter reglerne om merudgifter i § 41.

Boligs kift

213. Hjælp til dækning af udgifter til boligs kift og boligindretning ydes efter servicelovens § 116.

Ved flytning til en ny lejebolig eller fra en ejerbolig til en lejebolig skal evt. merudgifter ved flytningen og højere husleje i den nye bolig mv. vurderes efter reglerne i servicelovens § 41 om merudgifter.

Ved flytning fra ejerbolig til ejerbolig eller fra lejebolig til ejerbolig, skal udgifter forbundet med selve anskaffelsen derimod vurderes efter servicelovens § 116, stk. 4.

I det omfang, der er tale om merudgifter i forbindelse med fraflytning af tidligere bolig, skal disse vurderes efter bestemmelsen i servicelovens § 41.

214. Som boligindretning efter servicelovens § 116 anses mur- og nagelfaste genstande. Hvis det derimod drejer sig om møbler, gulvbelægning mv., som ikke er en integreret del af gulvet, eller forskelligt tilbehør til boligindretning, kan servicelovens § 41 evt. bringes i anvendelse.

Respirationshjælp o.l.

215. Når et barn på grund af stærkt nedsat funktionsevne, som medfører behov for respirationshjælp eller dermed ligestillede behov for hjælp, har behov for overvågning hele eller dele af døgnet på grund af det apparatur, der anvendes, afholdes udgiften til overvågning (afsløning af respirationshjælper m.v.) af sygehusvæsenet. Det vil sige, at der er tale om en regional opgave. Behandling i hjemmet skal dog være lægeordineret i forbindelse med en sygehusbehandling.

Derudover afholder kommunalbestyrelsen udgiften til anden form for overvågning og pleje mv. I disse tilfælde anbefales det, at der tilstræbes en enstrenget opgaveløsning, således at kommune og region kombinerer respirationshjælp med f.eks. personlig hjælp og pleje samt aflastning efter servicelovens § 44, jf. §§ 83-84, og hjemmesygepleje, jf.

sundhedslovens §§ 138 og 139. Hjælp efter specialregler i sundhedslovgivning, specialbestemmelser i serviceloven om personlig hjælp og pleje, aflastning mv. går således forud for anvendelse af den generelle regel i servicelovens § 41 om dækning af nødvendige merudgifter.

216. Hvis en person kan klare både respirationsopgaver, som dækkes af sygehusvæsenet, og den øvrige pasning og pleje af barnet/den unge, som dækkes af kommunalbestyrelsen, anbefales det, at regionen og kommunen indgår aftale om at dele udgiften mellem regionsrådet og kommunalbestyrelsen for disse timer i lighed med anbefalingerne på voksenområdet. Der henvises til kapitel 20 i Vejledning 7 til serviceloven om borgerstyret personlig assistance.

Vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier:

Generelt om merudgiftsydelsen

164. Sigtet med bestemmelsen er at tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kroniske eller langvarige lidelser har nogle særlige behov, som kan give merudgifter ved forsørgelsen. Bestemmelsen giver således hjemmel til at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet eller den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse.

Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien normalt ville have afholdt.

165. Dækning af merudgifter ved forsørgelsen ydes som et fleksibelt standardiseret kontant tilskud, udmålt efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte ydelsesmodtager, jf. punkt 171 ff. Gennem denne ydelsesform får modtageren mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst muligt kan dækkes. Ydelsen er uafhængig af indkomst og ikke skattepligtig.

Formålet med ydelsen

166. Formålet med ydelsen er at medvirke til at disse børn og unge kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette, at familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets/den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske eller langvarige lidelse og at hindre at barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Særligt om rådgivningsindsatsen for ydelser efter servicelovens § 41

167. Hvis familien ikke kan sandsynliggøre merudgifter af en størrelsesorden, der overskrider minimums-grænsen, jf. punkt 174 og derfor efter en konkret vurdering ikke kan få hjælp efter servicelovens § 41, bør kommunalbestyrelsen være opmærksom på familiens behov for rådgivning og vejledning og anden form for støtte efter andre af lovens bestemmelser om børn og unge.

Muligheden for hjælp efter bestemmelserne om hjælpemidler eller boligindretning bør også overvejes.

(...)

Forsørgelse i hjemmet

170. At barnet forsørges i hjemmet betyder, at det skal bo hos forældrene eller andre pårørende i modsætning til, at barnet ved medvirken af sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet. Et barn, der er indlagt på sygehus, er på aflastning eller midlertidigt - som et led i almindelig skolegang - går på kost- eller efterskole, har ophold i eget hjem. Det er barnets opholdskommune, der skal behandle ansøgningen. Det har f.eks. betydning i sager, hvor forældrene ikke bor i samme kommune. Ankestyrelsen har i en sag (principmeddelelse C-15-03) truffet afgørelse om, at hjælp til dækning af nødvendige merudgifter er en ydelse, der er relateret til barnet. Det er derfor barnets opholdskommune, der skal behandle ansøgninger om hjælp til merudgifter også i de tilfælde, hvor den af forældrene, der søger om hjælp, har en anden opholdskommune end barnet.

Hvis barnet er anbragt i pleje hos en plejefamilie, er der ikke tale om forsørgelse i hjemmet. Udgifter, som ellers ville være merudgifter ved forsørgelsen efter servicelovens § 41, ydes som en del af plejeydelsen efter servicelovens § 142, stk. 10. Afholdelse af udgifter for børn og unge i døgninstitutioner er omtalt i punkt 220.

Sandsynliggjorte merudgifter

171. Modtageren af merudgiftsydelsen skal ikke søge kommunalbestyrelsen om hjælp for hver enkelt merudgift. Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte ydelsesmodtager.

Sigtet med ydelsen er at give modtageren mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes.

At merudgifterne skal være sandsynliggjorte betyder, at kommunalbestyrelsen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgifterne. Der skal således laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Er der tale om et barn eller en ung, der på grund af nedsat funktionsevne slider meget på tøj og sko, laves der et overslag over, hvad merudgiften til dette vil være på årsbasis. Skal barnet eller den unge til behandling, laves der et overslag over merudgiften til befordring hertil for det kommende år.

Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal selvfølgelig indgå i det merudgiftsbeløb, der udmåles.

Merudgifterne vedrører såvel løbende udgifter som enkeltudgifter. Udgifter, der afholdes inden for 1 år (12 på hinanden løbende måneder), sammenlægges. Eksempler på merudgifter er nævnt i punkt 176 - 202.

172. Der udleveres en kopi til forældrene af den oversigt, der udfærdiges som grundlag for udmålingen af merudgiftsydelsen. Det vil medføre en større gennemskuelse for

forældrene med hensyn til, hvilke beløb der ydes, og det vil være en lettelse ved senere regulering af ydelsen.

Standardbeløb

173. Merudgiftsydelsen fastsættes med udgangspunkt i et standardbeløb. Standardbeløbet er fastsat til 2.960 kr. pr. måned i 2013. I medfør af servicelovens § 182 reguleres beløbet en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. vejledning om regulering af satser på Social-, Børne- og Integrationsministeriets område, der udkommer hvert år inden reguleringstidspunktet den 1. januar.

Merudgiftsydelsen udmåles månedligt som et eller flere gange 1/8 af standardbeløbet eller flere gange standardbeløbet. Det vil således blive muligt, at opnå individuelle månedlige ydelser på henholdsvis 370 kr., 740 kr., 1.110 kr., 1.480 kr. (2013-priser) osv.

Hvis der ved beregning af merudgifter nås frem til beløb, der ligger imellem standardbeløbene, rundes der op eller ned til den nærmeste del af standardbeløbet. Hvis der f.eks. er fundet frem til en månedlig merudgift på 1.125 kr., rundes der ned til 1.110 kr. Er der fundet frem til en månedlig merudgift på 590 kr., rundes der op til 740 kr. Der rundes dog ikke op til minimumsbeløbet, jf. nedenfor.

Minimumsbeløb

174. Ydelsen skal mindst udgøre en 1/8 af standardbeløbet (370 kr. pr. måned i 2013), som bliver minimumsbeløbet. Minimumsgrænsen reguleres i takt med standardbeløbet. Der skal således kunne sand-synliggøres merudgifter svarende til 1/8 af standardbeløbet i gennemsnit pr. måned eller 4.440 kr. inden for et år, før merudgiftsydelsen kan komme til udbetaling. Der gives således ikke hjælp til merudgifter på f.eks. 310 kr. pr. måned.

Selv om merudgifterne udgør under 370 kr. i enkelte måneder, vil der kunne udbetales en merudgiftsydelse, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at de samlede udgifter i løbet af kalenderåret vil overstige 4.440 kr. (2013-satser).

Hvis en familie har flere børn med nedsat funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelser, er det de samlede merudgifter for disse børn, der lægges til grund ved beregningen.

Regulering og opfølgning

175. Der skal ske en opfølgning på, om den udmålte ydelse dækker de konkrete behov. Det er derfor vigtigt, at kommunalbestyrelsen med jævne mellemrum - som hovedregel mindst en gang årligt - afholder et møde med familien, hvor familiens situation og behov drøftes.

Det kan være svært i starten af et forløb at få alle de merudgifter med, som har tilknytning til barnets ned-satte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse. Det må derfor overvejes at lave en opsamling efter en kortere periode, f.eks. 2-3 måneder efter ydelsen udmåles første gang.

Modtageren af ydelsen bør ved opfølgningen kunne sandsynliggøre eller eventuelt dokumentere de væsentligste udgifter, pågældende har haft, siden ydelsen blev fastsat.

Det vil gøre det nemmere at få fastsat en rimelig merudgiftsydelse, specielt når modtageren får ydelsen for første gang.

Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb. Dette forudsætter, at familien er berettiget til en merudgiftsydelse efter servicelovens § 41.

Ved uventede eller høje udgifter, som forventes at være blivende, skal udmålingen af hjælpen revideres snarest. Det samme gælder i de tilfælde, hvor udgifterne viser sig at være lavere end oprindelig antaget. Opfølgningen bør herefter normalt fastsættes til senest et år efter det tidspunkt, hvor udmålingen af hjælpen senest blev revideret.

Hvis der som led i opfølgningen skal ske ændringer i den udbetalte ydelse, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse herom. Udbetalingen af den ydelse, som borgeren hidtil har modtaget, skal fortsætte, indtil der er truffet en ny afgørelse om enten nedsættelse eller standsning. Der bør så vidt det er muligt være et passende varsel, så borgeren får mulighed for at indrette sig på den nye situation, hvis ydelsen nedsættes væsentligt eller helt standses, for eksempel som følge af akut anbringelse eller dødsfald.

(...)

III. Generelt

Det overordnede formål med merudgiftsydelsen er, at forsørgere af børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan få kompensation for de merudgifter, de har som følge af deres barns funktionsnedsættelse.

Formålet er endvidere at medvirke til, at børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette, at familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske eller langvarige lidelse samt at hindre at barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Sigtet med bestemmelsen er således at tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kroniske eller langvarige lidelser har nogle særlige behov, som kan give merudgifter ved forsørgelsen. Bestemmelsen giver således hjemmel til at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet eller den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien normalt ville have afholdt.

Merudgiftsydelsen i servicelovens § 41 er et supplement til servicelovens øvrige bestemmelser om støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse, som f.eks. § 32 om hjælp i form af dagtilbud, hjemmetræning mv., § 42 om tabt arbejdsfortjeneste, § 45 om ledsagelse m.v. Hjælp til dækning af merudgifter er subsidiær til anden hjælp efter

serviceloven eller anden lovgivning. Det betyder, at det er en forudsætning for hjælp i form af merudgiftsydelse efter serviceloven, at udgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven eller efter anden lovgivning.

IV. Betingelser for ret til dækning af merudgifter

Det er en betingelse for dækning af merudgifter, at barnet har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Indgribende betyder, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse. Det er den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, der er afgørende. Det er derfor ikke afgørende, om barnet har en diagnose, eller at barnet er færdigudredt. Langvarig lidelse betyder, at lidelsen kan forventes at vare et år eller mere.

Det er en betingelse for dækning af merudgifter, at der er tale om forsørgelsesudgifter. Det vigtigste ved vurderingen af, om en udgift er en forsørgelsesudgift er, at udgiften er tæt knyttet til forsørgelsen af børn med funktionsnedsættelser.

Merudgiften skal også være nødvendig. Om udgiften er nødvendig beror på en konkret og individuel vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. "Nødvendig" omfatter således først og fremmest udgifter knyttet til barnets forsørgelse, som er nødvendige, fx udgifter til medicin, nødvendig diæt, befordring til behandling, m.v.

Merudgiften skal også være en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne. Konkret betyder det, at familien alene kan få dækket de merudgifter, de har som følge af barnets funktionsnedsættelse – og dermed ikke de udgifter, som de må forventes at have som en del af deres normalforbrug.

Merudgifter er de udgifter, som familier i almindelighed ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse. Behovet vurderes derfor i forhold til andre familier i samme livssituation med børn uden funktionsnedsættelse. Merudgiftsbestemmelsen i servicelovens § 41, hviler på et kompensationsprincip, hvorefter familier med handicappede børn skal kompenseres for de merudgifter, der følger af handicappet. Reglerne om merudgifter skal således alene dække de udgifter, som familier i almindelighed ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne. Udgifter, som svarer til de udgifter, som en familie normalt ville have, skal familien således selv afholde.

V. Udmåling

Merudgiftsydelsen udmåles herefter efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn. At merudgifterne skal være sandsynliggjorte betyder, at kommunalbestyrelsen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgifterne. Der skal således laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal selvfølgelig indgå i det merudgiftsbeløb, der udmåles.

Merudgifterne vedrører såvel løbende udgifter som enkeltudgifter. Udgifter, der afholdes inden for 1 år (12 på hinanden løbende måneder), sammenlægges herefter.

For at modtage merudgiftsydelse skal der foreligge sandsynliggjorte merudgifter på udgør mindst 5.044 kr. pr. år (2020-niveau). Dette betegnes som minimumsgrænsen. Selvom merudgifterne udgør under 383 kr. i enkelte måneder, vil der kunne udbetales tilskud, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at de samlede udgifter i løbet af et år vil overstige 4.596 kr. Minimumsgrænsen reguleres en gang om året den 1. januar med satsreguleringsprocenten, første gang den 1. januar 2016.

Hvis en familie har flere børn med nedsat funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelser, er det de samlede merudgifter for disse børn, der lægges til grund ved beregningen. Der skal således 30 ikke opfyldes et minimumsbeløb for hvert enkelt barn. Det samme gør sig gældende vedrørende forældre, som ikke bor sammen. Her lægges merudgifterne tilsvarende sammen.

Udmålingen af merudgiftsydelsen skal ske ved, at der afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100 kr. i forhold til de sandsynliggjorte merudgifter.

Det er desuden en betingelse for at kunne modtage hjælp i form af merudgiftsydelse, at merudgifterne ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven. Servicelovens bestemmelse om dækning af nødvendige merudgifter er med andre ord subsidiær til anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven. Det betyder, at hvis en familiens sandsynliggjorte merudgifter kan dækkes efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning eller anden lovgivning inden for fx sundheds- og uddannelsesområdet, skal disse bestemmelser anvendes, førend det vurderes, om familien kan få dækket merudgifterne efter servicelovens § 41.

Udbetaling af merudgiftsydelse sker som udgangspunkt fra ansøgningstidspunktet, hvis borgeren på dette tidspunkt opfylder betingelserne.

VI. *Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser*

Ankestyrelsen har behandlet principmeddelelser om merudgifter, som er inddraget i sagsbehandlingen af sagerne til dette møde. Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser.

Principmeddelelser kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside: [Tryk her for at følge linket, og komme ind på Ankestyrelsens hjemmeside.](#)

Hjælp efter anden lovgivning/sektoransvar

77-16: Principmeddelelsen fastslår, at der ikke kan ydes støtte efter serviceloven til behandlingsredskaber.

Behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling i sygehusvæsenet, eller som fortsættelse af den iværksatte behandling. Formålet er enten

at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved behandlingen, eller at forhindre forringelse af dette resultat.

Sonderemedier er et behandlingsredskab. Sonderemedier bruges i forbindelse med læge- eller sygehusbehandling af personer, som har et helbredsmæssigt begrundet behov for ernæringspræparater. Det gælder også, selvom sonderemedierne anvendes i borgerens hjem. Det er alene sundhedsvæsenet, der kan afgøre, om borgeren skal behandles med sonderemedier, ligesom anvendelsen af sonderemedier forudsætter en vis kontrol på sygehuset eller i speciallægepraksis. Der må også forudsættes en vis oplæring af borgeren i at anvende sonden. Det sker med henblik på at sikre, at sonderemedierne fungerer, og at borgeren kan anvende sonden for at få dækket sit behov for ernæring. Det vil derfor ikke være i overensstemmelse med sektoransvarlighedsprincippet at dække udgifter til sonderemedier efter den sociale lovgivning.

Dette gælder også, selvom der efter sundhedslovgivningen er fastsat en egenbetaling til sonderemedier, da udgiften efter sin art ikke hører under den sociale lovgivning. Tilskuddet til sondeernæring er i sundhedslovgivningen fastsat til 60 procent af patientens udgifter til sondeernæringen. De resterende 40 procent svarer til den gennemsnitlige udgift til almindelig ernæring. Et tilskud på 60 procent dækker som udgangspunkt patientens gennemsnitlige merudgifter til kost. Borgeren er derfor normalt kompenseret med tilskuddet på de 60 procent, som således svarer til merudgiften. Borgeren kan sandsynliggøre merudgifter til kost, fx hvis borgeren ved siden af sondeernæringen også spiser almindelig kost.

22-17: Principmeddelelsen fastslår, at der ikke kan ydes støtte til behandlingsredskaber efter serviceloven.

Behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling i sundhedsvæsenet, eller som fortsættelse af den iværksatte behandling. Det udstyr og tilbehør, der er nødvendigt for at holde et behandlingsredskab på plads, og som dermed er nødvendigt for brugen af redskabet, er så nært knyttet til behandlingsredskabet, at det må anses for at være en integreret del af behandlingsredskabet. Behandlingsudgifter, herunder udgifter til behandlingsredskaber, skal afholdes af sundhedsvæsenet efter reglerne i sundhedslovgivningen.

Efter sektoransvarlighedsprincippet skal udgifter til behandlingsredskaber eller tilbehør til behandlingsredskaber ikke dækkes efter reglerne i den sociale lovgivning. Den omstændighed, at en udgift ikke kan afholdes efter sundhedslovgivningen, kan ikke begrunde, at hjælpen kan ydes efter reglerne i den sociale lovgivning. Det skyldes, at behovet for udstyret ikke er opstået som en direkte følge af en nedsat funktionsevne, men derimod som følge af en iværksat behandling. Udgiften hører efter sin art ikke under den sociale lovgivning. I den konkrete sag havde borgeren ikke ret til dækning af udgiften til tilbehør til en insulinpumpe efter reglerne om nødvendige merudgifter. Ankestyrelsen vurderede, at der var tale om en behandlingsudgift.

34-18: Principmeddelelsen fastslår bl.a., at der ikke kan bevilges hjælp til trænings- eller behandlingsudgifter efter reglerne om dækning af nødvendige merudgifter. Hvis det er afklaret, at et barn eller en voksen har et behov for behandling eller træning skal kommunen tage stilling til, om der kan bevilges hjælp efter reglerne om vedligeholdelsestræning eller andre regler i den sociale lovgivning.

Kommunen skal forholde sig til alle muligheder for hjælp. Kommunen kan ikke give afslag på at yde hjælp efter den sociale lovgivning med henvisning til, at hjælpen kan bevilges efter anden lovgivning, medmindre det er afklaret, at hjælpen faktisk kan gives efter anden lovgivning.

Kommunen skal derfor afklare, om der kan bevilges hjælp efter anden lovgivning og af andre sektorer. Kommunen kan afklare dette i samarbejde med de andre sektorer, for eksempel undervisnings- eller sundhedssektoren. Kommunen skal sikre sig, at der bliver foretaget en tværfaglig vurdering, som sikrer en koordineret indsats i forhold til barnets eller den voksnes behandlings- og træningsbehov.

Det er ikke udelukket at bevilge hjælp efter serviceloven og anden lovgivning samtidig. Det forudsætter dog, at hjælpen ikke kompenserer for det samme behov. Det afgørende er, om hjælpen samlet set tilgodeser behovet for hjælp.

44-18: Principmeddelelsen beskriver hvordan produkter, afhængigt af hvilken sammenhæng de indgår i, skal behandles efter forskellige regelsæt. Det kan være sundhedslovgivningen, reglerne om hjælpemidler, forbrugsgoder eller reglerne om nødvendige merudgifter.

Forsørgelsesudgifter

159-11: Principmeddelelsen fastslår, at reglen om hjælp til nødvendige merudgifter alene omfatter egentlige forsørgelsesudgifter, der er tæt knyttet til barnet.

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen, at ansøgeren ikke var berettiget til at få hjælp til dækning af udgiften til snerydning af privat fællesvej. Udgifter til snerydning af privat vej kunne ikke anses som merudgifter ved forsørgelsen af et barn med en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, selv om taxaen, som skulle hente sønnen, når han skulle i skole, ikke kunne komme op til huset, når der var for meget sne. Ankestyrelsen fandt, at der ikke var tale om en nødvendig merudgift ved forsørgelsen af det handicappede barn.

Sandsynliggjorte merudgifter

99-13: Principmeddelelsen fastslår, at perioden for beregning af merudgifter begynder fra den dag, kommunen modtager ansøgningen.

Kommunen bevilger merudgifter, hvis ansøger kan sandsynliggøre merudgifter af et vist omfang. Ansøger skal lave et overslag over de sandsynliggjorte merudgifter for det kommende år. Udgifterne dækkes ikke krone for krone, men med udgangspunkt i de sandsynliggjorte udgifter. Sandsynliggjorte merudgifter inden for en 12-måneders periode sammenlægges. Merudgifterne vedrører både løbende udgifter og enkeltudgifter.

Sandsynliggjorte udgifter, som afholdes inden for et år (12 på hinanden følgende måneder), sammenlægges fra ansøgningstidspunktet eller opfølgningstidspunktet. Opfølgningstidspunktet er mindst en gang årligt, men ved uventede eller store ændringer af udgifter, som ventes at være blivende, skal udmålingen af hjælpen revideres snarest. Dette gælder både, hvis udgifterne er lavere og hvis de er højere end oprindeligt antaget.

Selv om merudgifterne ligger under minimumsbeløbet i enkelte måneder, vil der kunne udbetales en merudgiftsydelse, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at de samlede

udgifter i løbet af kalenderåret vil overstige standardbeløbet inden for et år. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb. Dette forudsætter, at familien allerede er berettiget til en merudgiftsydelse efter servicelovens § 41. Enkeltstående udgifter, der er uforudsete, kan således bevilges, hvis det samlede udgiftsniveau af sandsynliggjorte udgifter overstiger minimumsbeløbet for en løbende periode på 12 måneder. Hvis familien ikke allerede er berettiget til en merudgiftsydelse, udbetales den ansøgte merudgift som en løbende ydelse, forudsat at udgiften overstiger minimumsbeløbet for en 12-måneders periode.

Fritidsaktiviteter

8-19: Principmeddelelsen fastslår bl.a., at fritidsaktiviteter er aktiviteter, der udøves i fritiden, ofte fordi man har en interesse for et område eller ønsker at være fysisk aktiv eller udfordre sig selv fysisk eller mentalt. Fritidsaktiviteter er, modsat elitesport, for den bredere del af befolkningen.

Merudgifter til fritidsaktiviteter kan kun dækkes, hvis mulighederne for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænsede, som følge af borgerens nedsatte funktionsevne. Kommunen kan ikke henvise til, at en borger kan dyrke andre former for fritidsaktiviteter uden at kommunen har undersøgt, om borgeren reelt kan deltage i andre fritidsaktiviteter end den, der søges om merudgifter til. Kommunen kan ikke nøjes med at henvise til, at borgeren bør kunne deltage i 33 andre fritidsaktiviteter, eller at det formodes, at borger kan deltage i andre fritidsaktiviteter.

Derudover skal de alternative fritidsaktiviteter, kommunen henviser til, i et vist omfang være sammenlignelige. Kommunen skal i den forbindelse forholde sig til det objektive sammenligningsgrundlag, hvor behovet vurderes i forhold til andre på samme alder og i samme livssituation, men uden en funktionsnedsættelse. Kommunen skal altså forholde sig til, hvad der er almindeligt for andre på samme alder og i samme livssituation i forhold til fritidsaktiviteter.

Det kan også være nødvendigt, at kommunen ikke alene ser nærmere på selve betegnelsen af fritidsaktiviteten, men også undersøger og forholder sig til, hvad borgeren får ud af den fritidsaktivitet, kommunen henviser til, med det funktionsniveau borgeren har.

Om borgerens mulighed for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænsede er en konkret og individuel vurdering.

Det er alene merudgiften, der kan dækkes. Kommunen er derfor berettiget til at fradrage de sparede udgifter, dvs. de udgifter borgeren ville have haft, hvis borgeren ikke havde en funktionsnedsættelse.

Principmeddelelsen fastslår bl.a. også, at træning og behandling hører under sundhedssektoren, og at der ifølge princippet om sektoransvar ikke er hjemmel i merudgiftsbestemmelsen til at yde dækning af en borgers udgifter til træning og behandling. Træning kan fx være varmtvandstræning og lignende. Behandling kan fx være ridedysioterapi. Det skal derfor vurderes, om den søgte fritidsaktivitet har karakter af behandling.

Sædvanligt indbo

40-19: Principmeddelelsen fastslår bl.a., at ladcykler med og uden el og tohjulede elcykler i dag anses som almindeligt udbredte, og som produkter, der findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Disse cykler kan fås i forskellige udgaver og prisklasser og bliver forhandlet bredt over hele landet. De må derfor betragtes som sædvanligt indbo på linje med traditionelle tohjulede cykler.

Der kan ikke ydes støtte til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Hvilke forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo, bliver løbende ændret i takt med den almindelige samfundsudvikling. Ved vurderingen tages der hensyn til udviklingen i den almindelige levestandard og borgernes forbrugs- og levevaner. Med tiden vil flere forbrugsgoder blive mere almindeligt udbredt og vil efterhånden blive betragtet som sædvanligt indbo.

Ferielejr

28-13: Principmeddelelsen fastslår, at et barn under 18 år, der har ret til merudgiftsydelse, kan få dækket ekstra udgifter i form af handicaptillæg til en ferielejr samt udgifter til hjælper på ferielejren. Der kan ydes hjælp til de udgifter, der ligger udover den egenbetaling, som forældre med raske børn sædvanligvis betaler for deres børns ophold i en ferielejr.

Det er almindeligt for børn og unge at være på ferie, og ferie på en uge ligger indenfor, hvad børn og unge sædvanligvis holder af ferie. Formålet med merudgiftsydelsen er at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk/langvarig lidelse. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien ville have afholdt, hvis barnet ikke havde været handicappet.

Pædagogiske tiltag

77-11: Principmeddelelsen fastslår bl.a., at udgifter som kan undgås eller reduceres ved indretning 35 af barnets omgivelser eller ved pædagogiske tiltag, ikke kan dækkes efter reglerne om merudgifter.

I den konkrete sag skulle kommunen ved beregning af nødvendige merudgifter ved forsørgelsen af en svært autistisk, mentalt retarderet dreng, medtage udgifter til genanskaffelse og reparation af indbo ødelagt af barnet. Udgifterne til indbo skulle medtages i det omfang, de oversteg de udgifter en familie almindeligvis har hertil, hvis udgifterne ikke kunne undgås ved pædagogiske tiltag og indretning af drengens omgivelser. Kommunen skulle derimod ikke medtage udgifter til den handicappede drengs lange bade, slitage på og vask af tøj samt spild af madvarer.

Der var ikke dokumentation for, at disse udgifter samt hans spild af madvarer og andre dagligvarer var nødvendige og ikke kunne undgås. Der blev lagt vægt på, at udgifterne kunne undgås og reduceres ved at aflede drengen fra hans uhensigtsmæssige ritualer.

Udgiften til et handicapforeningskontingent kunne desuden ikke betragtes som en nødvendig merudgift, da udgiften ikke var nødvendig for at få dagligdagen til at fungere.

VII. De konkrete mødesager

Vi har valgt at behandle 15 sager for at belyse Ankestyrelsens praksis om merudgifter. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunens afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

De af sagerne, som belyser Ankestyrelsens praksis bedst, er gennemgået nedenfor. Sagerne er grupperede i overordnede temaer. Der kan være flere temaer og delelementer i en enkelt sag og dermed også flere resultater i forhold til, om vi stadfæster, hjemviser, ændrer eller ophæver afgørelsen. Sagen vil alene fremgå én gang nedenfor og under et enkelt tema, udvalgt efter, hvad der umiddelbart forekommer mest interessant i den enkelte sag.

Forsørger barnet i hjemmet

Sag 1 – *Stadfæstelse* – Barnet er anbragt i den periode, hvor der søges om merudgifter til kørsel. Forælder er derfor ikke omfattet af personkreds på tidspunktet, hvor de ansøgte kørsler finder sted. De forsørger ikke barnet.

Merudgift

Sag 2 – *Hjemvisning* – Ophør af tidligere bevilling af merudgifter til sondemad. Kommunen skal forholde sig til omfanget af udgifterne til sondemad herunder, at der er oplysninger om brug af almindelig kost. Kommunen skal tage stilling til, om udgifterne til sondemad og almindelig kost overstiger de udgifter, andre familier med børn uden funktionsnedsættelse har af udgifter til kost.

Sag 3 – *Stadfæstelse* – Ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at udgifterne ikke overstiger de udgifter andre familier har. Det anses for almindeligt at foretage sine indkøb på nettet, hvorfor udgifterne hertil herunder levering, ikke kan dækkes som en nødvendig merudgift.

Nødvendig

Sag 4 – *Stadfæstelse* – Tørring af tøj mm. Kommunen henviser til andre måder at tørre på herunder henviser til diverse anbefalinger om tørring, indeklima mv.

Sag 5 – *Hjemvisning* – Merudgifter til trehjulet el-cykel. Kommunen skal forholde sig til, hvorvidt det er muligt at benytte den anviste tohjulede cykel med støttehjul. Såfremt det ikke er muligt, skal kommunen tage stilling til, om udgifterne til en trehjulet cykel med el, overstiger de udgifter, andre familier med børn på samme alder uden en funktionsnedsættelse, har til cykler.

Sag 6 – *Stadfæstelse* – Kursus til forældre ikke nødvendig merudgift, da kommunen tilbyder kursus via egen udbyder. De må rette henvendelse, hvis de derefter fortsat mener at have behov for hjælp. Selvførelseskursus til barn har karakter af behandling/træning og kan derfor ikke dækkes efter reglerne om merudgifter.

Udmåling

Sag 7 – *Stadfæstelse* – Udgifter til patienthotel overnatning og kost skal ikke medtages i beregningen af de løbende merudgifter, men dækkes/behandles som enkeltstående merudgifter, når de opstår.

Sag 8 – *Hjemvisning* – Kommunen må tage stilling til, om der er behov for løbende bevilling af afløsning/barnepigetimer. Kommunen kan ikke give afslag med henvisning til der skal søges når der opstår aktuelt behov. Kommunen ses ikke at forholde sig til oplysningerne i klagen.

Om tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42

Indhold

- I. *Indledning*
- II. *Lovgrundlag*
- III. *Generelt*
- IV. *Betingelser for ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste*
- V. *Udmåling*
- VI. *Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser*
- VII. *De konkrete mødesager*

I. **Indledning**

Temaet for mødet er udmåling af dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 42, i lov om social service.

II. **Lovgrundlag**

Notatet er baseret på lov nr. 1548 af den 1. juli 2021 om social service (serviceloven), bekendtgørelse nr. 932 af den 19. juni 2020 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom og vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

Notatet tager afsæt i regler, der er relevante vedrørende udmåling af tabt arbejdsfortjeneste.

Det bemærkes, at nogle af de principmeddelelser, som der er henvist til i vejledningen, nu er ophævede og indarbejdet i nyere principmeddelelser. De er dog stadig udtryk for praksis, men er blot erstattet af nyere afgørelser.

Praksisnotatet er baseret på uddrag af følgende:

Lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 1548 af den 1. juli 2021:

§ 3 a. Kommunalbestyrelsens afgørelser om frakendelse eller nedsættelse af hjælp efter §§ 95, 96 og 98 skal meddeles med et varsel på mindst 14 uger fra borgerens modtagelse af afgørelsen. 1. pkt. gælder ligeledes for kommunalbestyrelsens afgørelser om frakendelse af en plads i et særligt dag- eller klubtilbud efter §§ 32 og 36, om frakendelse af bilstøtte efter § 114 inden udløbet af genanskaffelsesperioden og om ophør af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 42 i de tilfælde, der er omfattet af de regler om

afviklingsperioden, som social- og indenrigsministeren har fastsat i medfør af § 42, stk. 4.

Stk. 2. Iværksættelse af kommunalbestyrelsens afgørelser efter bestemmelserne nævnt i stk. 1 må i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsens afgørelse påklages til Ankestyrelsen, først påbegyndes, når varslingsperioden, jf. stk. 1, er udløbet.

§ 42. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det.

Stk. 2. Kravet i stk. 1 om, at barnet skal være forsørget i hjemmet, gælder ikke i forhold til de i stk. 1 nævnte børn, som er anbragt uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, i forbindelse med barnets hospitalsbesøg. Det er en betingelse, at moderens eller faderens tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af barnets funktionsnedsættelse, og at tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet.

Stk. 3. Ydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, dog højst med et beløb på 27.500 kr. om måneden. Maksimumsbeløbet reduceres i forhold til den andel, de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den samlede arbejdstid. Der beregnes bidrag til pensionsordning, som udgør 10 pct. af bruttoydelser. Bidraget kan dog højst udgøre et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag. Kommunen indbetaler efter reglerne i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension ATP-bidrag af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Ydelsesmodtageren skal betale 1/3 af ATP-bidraget, og kommunen skal betale 2/3 af bidraget.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om beregning og regulering af tabt arbejdsfortjeneste efter stk. 3, herunder om beregning og indbetaling af bidrag til pensionsordning, og efter indstilling fra Arbejdsmarkedets Tillægspension regler om betaling af ATP-bidrag.

Bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, senest bekendtgjort i bekendtgørelse nr. 932 af den 19. juni 2020:

§ 8. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det.

Stk. 2. Kravet i stk. 1 om, at barnet skal være forsørget i hjemmet, gælder ikke i forhold til de i stk. 1 nævnte børn, som er anbragt uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, i lov om social service, i forbindelse med barnets hospitalsbesøg. Det er en betingelse, at moderens eller faderens tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af barnets funktionsnedsættelse, og at tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet.

Stk. 3. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelse, hvoraf der betales A-skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

§ 9. Bruttoydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, jf. § 10, dog højst med et beløb på 30.576 kr. om måneden. Maksimumbeløbet reduceres i forhold til den andel, de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den samlede arbejdstid.

§ 10. Til personer, der opfylder betingelserne for at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, fastsættes den tidligere bruttoindtægt ud fra

- 1) den seneste lønindtægt, som vedkommende har haft inden modtagelse af tabt arbejdsfortjeneste,
- 2) den indtægt, som forsørgeren efter sine forhold i øvrigt ville have kunnet opnå i de tilfælde, hvor vedkommende endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet,
- 3) dokumenterede indtægtstab på baggrund af regnskab m.v. for en selvstændig erhvervsdrivende eller
- 4) et beregnet beløb på grundlag af den pågældendes hidtidige disponible indkomst i de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag for en selvstændig erhvervsdrivende, eller eventuelt udgift til en vikar.

Stk. 2. Tillæg, som er et integreret led i lønnen, indgår i beregningsgrundlaget, hvis pågældende normalt modtager tillæggene.

§ 11. Kommunalbestyrelsen skal beregne bidrag til pensionsordning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Bidrag til pensionsordning beregnes alene for personer, der umiddelbart før overgangen til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning. Der kan ikke ydes kompensation for andre ydelser, der kommer til udbetaling i fremtiden, herunder lønstigninger, også som følge af skift til andet arbejde.

Stk. 2. Bidrag til pensionsordning udgør 10 pct. af bruttoydelsen fastsat efter §§ 9 og 10, dog højst et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag, jf. § 42, stk. 3, 4. pkt., i lov om social service. For personer ansat i staten med tjenestemandspensionsordning anses et pensionsdækningsbidrag på 15 pct. som arbejdsgiverbidraget i relation til servicelovens § 42.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal så vidt muligt indsætte bidraget til pensionsordning på kontoen i modtagerens pensionskasse, eller kommunalbestyrelsen kan efter aftale med den pågældende oprette en pensionsopsparing for den pågældende, f.eks. i Kommunernes Pensionsforsikring. Udbetalingstidspunktet afhænger af de enkelte pensionskassers bestemmelser. Er en statslig eller kommunal ansættelsesmyndighed, hvor ydelsesmodtageren er ansat, indstillet på at indbetale et samlet pensionsdækningsbidrag til den ansattes pensionsordning, indbetaler kommunalbestyrelsen et bidrag til pensionsordningen til ansættelsesmyndigheden.

§ 12. Ved beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal der tages hensyn til de besparelser, som arbejdsophøret medfører, dog ikke besparelser vedrørende fagforeningskontingent og bidrag til arbejdsløshedsforsikring.

Stk. 2. Fradrag sker i den nettoydelse, som fremkommer efter, at der er foretaget beregning af skat, arbejdsmarkedsbidrag samt ATP-bidrag.

§ 13. Der kan ikke ske udbetaling af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste under ferie i det omfang, modtageren samtidig får feriegodtgørelse eller ferietillæg for optjent ferie.

§ 14. Beløbet på 30.576 kr., der er nævnt i § 9, samt bruttoydelsen fastsat efter §§ 9 og 10 reguleres en gang årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Beløbet afrundes til nærmeste kronebeløb.

§ 15. Til personer, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal kommunalbestyrelsen ved årsskiftet beregne et tillæg til ferieformål på 1 pct. af bruttoydelsen i det foregående kalenderår. Beløbet udbetales pr. 1. maj.

§ 16. Til personer, der ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal kommunalbestyrelsen udbetale et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelsen i det foregående kalenderår. Tillæg beregnet efter § 15 indgår ikke i beregningsgrundlaget.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal endvidere beregne et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelsen i det kalenderår, hvor ophøret finder sted. Beløbet udbetales til personen ved ferieårets start.

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal udbetale hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i 14 uger efter, at betingelserne for at modtage hjælpen er bortfaldet.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, når modtageren har truffet aftale med kommunalbestyrelsen om, at hjælpen ydes i en på forhånd fastsat periode, eller når afviklingsperioden efter modtagerens ønske fastsættes til en kortere periode.

Stk. 3. Opnår modtageren i afviklingsperioden en arbejdsindtægt, ophører udbetalingen af hjælp i det omfang, indtægten modsvarer den ydede hjælp.

Vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier

Generelt om tabt arbejdsfortjeneste

222. Sigtet med bestemmelsen er at tilgodese, at børn og unge med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har nogle særlige behov, som ud over at give merudgifter ved forsørgelsen kan medføre tabt arbejdsfortjeneste, når barnet forsørges i hjemmet.

Tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse, der udmåles på baggrund af den tidligere bruttoindtægt. Dog gælder der et loft over ydelsen på 27.940 kr. om måneden (2013priser).

Målgruppe

224. Målgruppen er familier med børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kronisk eller langvarig lidelse. For en nærmere beskrivelse af denne målgruppe henvises til punkt 168. Målgruppen for tabt

arbejdsfortjeneste vil dog være snævrere end den målgruppe, der kan modtage hjælp til merudgifter, idet det er en forudsætning for at være berettiget til ydelsen efter servicelovens § 42, at det drejer sig om de tilfælde, hvor det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, at barnet eller den unge passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det. Det kan f.eks. være (eksemplerne er ikke udtømmende):

- børn og unge, som har et stort behov for pleje og overvågning, fordi de fysisk er svage eller ofte får sygdomsanfald,
- børn og unge, som har et stort behov for tilsyn, fordi de ikke kan overskue konsekvenserne af deres handlinger og derfor risikerer at komme til skade eller at skade andre,
- børn og unge, som sover meget uroligt eller sparsomt, så forældrene ofte skal tilse og hjælpe dem i løbet af natten,
- børn og unge, som skal deltage i mange behandlinger og undersøgelser,
- børn og unge, hvis sygdom er meget varieret med hensyn til kræfter, smerter og anfald, og det derfor må vurderes fra dag til dag, om barnet kan være i dagtilbud eller skole,
- børn og unge, som på grund af nedsat immunforsvar eller stor sygdomsrisiko ikke kan være i et dagtilbud eller skole
- hensynet til søskende kan også indgå, hvor behovet for forældrenes omsorg ikke kan tilgodeses på grund af ekstra opgaver i forhold til barnet med funktionsnedsættelsen eller den indgribende kroniske eller langvarige lidelse.

Betingelser for at modtage hjælpen

225. Det er en betingelse, at barnet eller den unge forsørges i hjemmet. At barnet eller den unge forsørges i hjemmet betyder, at det skal bo hos forældrene eller andre pårørende i modsætning til, at barnet eller den unge ved medvirken fra de sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet, jf. punkt 170. Se om muligheden for tabt arbejdsfortjeneste, når barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet nedenfor punkt 231 ff.

Det er også en betingelse, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne eller lidelsen hos barnet eller den unge, at barnet passes i hjemmet, jf. eksemplerne ovenfor i punkt 224.

Endelig er det også en betingelse, at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer barnet eller den unge. Heri ligger en vurdering af, om barnet eller den unge vil kunne passes af andre, f.eks. om en barnepige vil kunne passe barnet eller den unge i tidsrummet mellem, at barnet kommer fra dagtilbud eller skole, og forældrene kommer fra arbejde.

Personkredsen omfatter begge forældre, selv om de ikke bor sammen, og den ene part ikke har del i forældremyndigheden. Det betyder, at den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, også kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Der er også mulighed for, at stedforældre kan få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når de deltager i barnets forsørgelse, jf. principmeddelelse C-01-01.

Nedsættelse af beskæftigelse, tab af indtægt

226. Herudover er det en forudsætning, at den pågældende forsørger helt eller delvis har måttet ophøre med sin beskæftigelse for at passe barnet eller den unge. Se fra praksis om forståelsen heraf principmeddelelse C-38-06 og C-8-08 samt C-79-11. I principmeddelelse C-38-06 fandt Ankestyrelsen, at en ansøger ikke var berettiget til kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med deltagelse i 2-3 ekstraordinære møder i barnets skole, som skyldtes barnets funktionsnedsættelse, selvom barnet var omfattet af den personkreds, der efter serviceloven kunne begrunde, at der blev ydet forældrene kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at der var tale om 2-3 møder om året, og at disse møder, selvom de vedrørte tilrettelæggelse af barnets skoleforløb i relation til hans funktionsnedsættelse, ikke gik ud over, hvad forældre til ikke-handicappede børn skulle deltage i, hvis børnene f.eks. af sociale eller faglige årsager havde problemer med skolegangen.

Af principmeddelelse C-79-11 fremgår det, at en ret til tabt arbejdsfortjeneste omfattede alle kontroller og behandlinger, der var iværksat på grund af den kroniske/langvarige lidelse. Kommunen kunne således ikke foretage fradrag for de 3 første kontroller eller ambulante behandlinger. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen havde truffet afgørelse om, at der var tale om et barn med betydelig og varigt nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, og at familien således var omfattet af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste.

I principmeddelelse C-8-08 har Ankestyrelsen fastslået, at der ikke kunne ydes tabt arbejdsfortjeneste til en ansøger, som 2-3 gange årligt skulle til hospitalskontrol med sit handicappede barn. Begrundelsen var, at ansøger ikke skønnedes at have haft et betydeligt fravær fra sit arbejde. Der blev lagt vægt på, at der var tale om 2-3 kontrolbesøg på hospitalet, hvilket skønnedes at være i moderat omfang.

Det er ligeledes en forudsætning for at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, at pågældende har et indtægtstab ved at passe barnet. Indtægtstab kan være både som lønmodtager og som selvstændig erhvervsdrivende. Der vil dog kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om borgeren på ansøgningstidspunktet endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet og dermed ikke har et indtægtstab, jf. punkt 237 ff. om beregning af hjælpen.

(...)

For hvilke tidsrum kan hjælpen ydes

227. Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra nogle timer om dagen eller om ugen til dækning af en fuldtidsindtægt. Det afgørende er, hvor længe det er nødvendigt, at barnet eller den unge bliver passet i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er en af forældrene, der passer det.

Der kan godt ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en kortere periode, idet det er varigheden af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, som er afgørende for at opnå denne ydelse og ikke varigheden af hjælpen.

Der kan f.eks. være behov for, at en af forældrene modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for en kortere periode, fordi barnet skal optrænes intensivt af en af forældrene i hjemmet eller ikke må omgås andre i en periode af hensyn til smittefare. Det samme gælder, hvis en af forældrene skal oplæres i tilberedning af diætkost.

228. Forældrene kan eventuelt også dele dækningen af den tabte arbejdsfortjeneste. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor de begge har mulighed for at tage deltids orlov fra deres arbejde. Der kan dog i dette tilfælde højst ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for 37 timer pr. uge for forældrene tilsammen.

229. Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om barnet eller den unge er i dagtilbud eller skole eller på anden måde passes, plejes og trænes uden for hjemmet nogle timer om dagen eller om ugen. Det kan f.eks. være, fordi barnet bliver hurtigt træt og derfor ikke kan være i dagtilbuddet en hel dag, eller hvor det må vurderes fra dag til dag, om barnet kan være i dagtilbud eller skole på grund af sygdom eller smerte.

Der kan også ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selv om barnet eller den unge er i dagtilbud eller skole en hel dag, f.eks. hvis der er et stort pasnings- og plejebehov, når barnet er hjemme, eller hvis forsørgeren er nødt til at være omkring barnet eller den unge hele tiden, når det er hjemme, således at det er umuligt at få lavet selv de mest almindelige huslige gøremål.

230. Hvis man allerede fra begyndelsen af et sygehusophold er klar over, at der i direkte forlængelse af opholdet kræves pasning af barnet i hjemmet, kan der ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste allerede fra indlæggelsestidspunktet, hvis det af behandlingsmæssige grunde er ønskeligt, at én eller begge forældre er til stede på sygehuset. Det samme gælder, hvis barnet skal passes hjemme i en periode inden sygehusopholdet.

Der kan ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i indlæggelsesperioden, hvis det er nødvendigt, at forældrene er til stede på sygehuset, fordi funktionsnedsættelsen/lidelsen er så alvorlig, at det kræver forældrenes tilstedeværelse.

Der kan i visse tilfælde ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre samtidigt. Det kan f.eks. ske, hvis barnet skal indlægges på sygehus og opereres, og det er nødvendigt, at begge forældre er til stede på grund af operationens alvor. Det kan også gælde, hvis begge forældre skal have information om, hvordan barnet skal behandles efter udskrivelsen fra sygehus. Dette gælder også, hvis forældrene ikke bor sammen, men begge forældre tager sig af barnet.

Der kan også ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når forældre skal have fri fra arbejde for at kunne ledsage et barn eller en ung med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse til ambulant behandling. Også her vil der kunne tænkes tilfælde, hvor begge forældres tilstedeværelse kan være påkrævet, f.eks. hvis der skal gives information om iværksættelse af ny behandling, eller hvis der skal træffes afgørelse om den fremtidige behandling.

Rådgivningen i forbindelse med beslutning om hjælp efter servicelovens § 42

235. Når én af forældrene søger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, bør rådgivning og vejledning ske ud fra en helhedsvurdering for at skabe så normale rammer som muligt for den enkelte og familiens tilværelse.

I denne sammenhæng bør der bl.a. vejledes om, hvad det kan betyde for familiens økonomi, herunder i forhold til indtægtsnedgang som en konsekvens af ydelsesloftet, i arbejdsmæssig henseende mv., og hvilke alternativer der eksisterer. Det sidste er også

vigtigt, hvis en borger, der ansøger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, ikke opfylder betingelserne for at modtage denne hjælp.

(...)

For nogle familier vil alternativet til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste være praktisk hjælp i hjemmet ydet efter servicelovens § 44, jf. § 83, således at de bliver frigjort fra de huslige og praktiske gøremål og kan koncentrere sig om barnet eller den unge, når de er hjemme. Nogle forældre har et stort ønske om at kunne bevare deres arbejde, og ingen bør tvinges til at opgive deres arbejde, såfremt hjælpen kan ydes på anden måde.

For andre kan praktisk bistand i hjemmet være et vigtigt supplement til hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Dette kan f.eks. gælde, hvor et barn kræver konstant overvågning, så det er umuligt at nå andre gøremål.

Der kan også tilbydes anden form for aflastning i hjemmet, jf. punkt 203-210, eller ledsagelse af barnet efter servicelovens § 45.

Beregning af hjælpen - ydelsesloft

237. I servicelovens § 42, stk. 3, og i bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, er der fastsat nærmere regler om beregning og regulering af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelse, hvoraf der betales A-skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

Ydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, jf. nedenfor i punkt 239, dog højst med et beløb på 27.940 kr. om måneden i 2013-priser (svarende til 335.280 kr. om året) for modtagere, der får udbetalt tabt arbejdsfortjeneste for hele deres hidtidige arbejdstid. Hvis borgerens bruttoindtægt uanset det timetal, hvori borgeren arbejdede forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste, er lavere end ydelsesloftet, påvirkes udmålingen af ydelsen ikke af ydelsesloftet. I disse tilfælde skal den tabte arbejdsfortjeneste fastsættes ud fra den tidligere bruttoindtægt, jf. punkt 239 ff., uden hensyntagen til ydelsesloftet.

F.eks. vil en borger, der forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste havde en bruttoindtægt på 25.000 kr. om måneden, ikke blive påvirket af ydelsesloftet, mens en borger, der havde en bruttoindtægt på 30.000 kr. om måneden, vil blive påvirket. Dette vil gælde uanset det timetal, hvori de to borgere arbejdede.

Hvis borgeren på baggrund af sin hidtidige bruttoindtægt bliver omfattet af ydelsesloftet på 27.940 kr. om måneden, og borgeren er visiteret til et lavere antal timer end den hidtidige arbejdstid, reduceres ydelsesloftet i forhold til den andel, som de visiterede timer til tabt arbejdsfortjeneste udgør af den hidtidige arbejdstid. Hvis en borger f.eks. forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste har haft en bruttoindtægt på 30.000 kr. om måneden, og borgeren visiteres til tabt arbejdsfortjeneste på halv tid i forhold til det oprindelige timetal, vil ydelsesloftet være på 13.970 kr. om måneden.

Overgangsordning

238. Ydelsesloftet gælder alene for ansøgninger om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, der er indgivet fra den 1. januar 2011. Ansøgninger indgivet inden dette tidspunkt skal i forhold til udmåling af ydelsen behandles efter de hidtil gældende regler. Det vil sige, at ydelsen skal udmåles på baggrund af den tidligere bruttoindtægt uanset dennes størrelse og uden hensyntagen til ydelsesloftet. Dette gælder også i de tilfælde, hvor ansøgningen er indgivet i 2010, men afgørelse først træffes i 2011, og i de tilfælde, hvor timetallet på en løbende bevilling ændres opad eller nedad efter 1. januar 2011.

Endvidere gælder der en særlig overgangsordning, hvorefter borgere, der har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i 2010, skal have fastsat ydelsen uden hensyntagen til ydelsesloftet. Det vil sige, at ydelsen skal fastsættes ud fra den tidligere bruttoindtægt uanset dennes størrelse. Denne overgangsordning gælder uanset omfanget af den hjælp, der er udbetalt i 2010 – det være sig udbetaling af hjælp på enkelt dage eller løbende udbetaling af hjælp hen gennem året – og uanset, at ansøgningstidspunktet ligger efter den 1. januar 2011. Det er en forudsætning, at betingelserne for at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i øvrigt er opfyldt.

Det bemærkes herved, at ydelsesloftet heller ikke vil gælde, hvis et forældrepar efter den 1. januar 2011 vælger at dele den tabte arbejdsfortjeneste imellem sig eller at lade ydelsen overgå fra den ene forælder til den anden. Derimod vil ydelsesloftet skulle anvendes i den situation, hvor et forældrepar i løbet af 2010 har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i forhold til et barn, men efter den 1. januar 2011 får endnu et barn, som der skal ydes tabt arbejdsfortjeneste i forhold til. Her vil beregningen af ydelsen i forhold til barnet født efter den 1. januar 2011 skulle foretages på baggrund af ydelsesloftet.

Fastsættelse af den tidligere bruttoindtægt

239. Hvis borgeren, der skal have udmålt tabt arbejdsfortjeneste, er lønmodtager, fastsættes den tidligere bruttoindtægt ud fra den seneste lønindtægt, som pågældende har haft inden modtagelsen af tabt arbejdsfortjeneste. Det bemærkes herved, at borgerens eget bidrag til pension ikke indgår som en del af bruttolønnen, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse nr. 69-10.

Tillæg, som er et integreret led i lønnen, indgår også i beregningsgrundlaget, hvis de normalt kommer til udbetaling.

Ankestyrelsen har i en sag (principmeddelelse O-48-99) truffet afgørelse om, at provision skulle indgå ved beregning af tabt arbejdsfortjeneste i et tilfælde, hvor det fulgte af moderens ansættelseskontrakt, at hendes løn bestod dels af en fast løn, dels af provision, der var afhængig af salgsresultatet.

Det, der lægges til grund ved beregningen af den tidligere bruttoindtægt, er således den seneste lønindtægt, og ikke arbejdsløshedsdagpenge, syge- eller barselsdagpenge eller kontanthjælp, som ydelsesmodtageren har haft, inden han eller hun modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Er der for en lønmodtager problemer med at fastsætte den tidligere løn, fordi pågældende f.eks. har gået arbejdsløs i lang tid eller ingen uddannelse har, kan beregningen tage udgangspunkt i en hjemmehjælperløn.

Når ydelsesmodtageren endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, må den indtægt, som han eller hun ville have kunnet opnå, tages som udgangspunkt ved fastsættelsen af bruttoindtægten.

Der kan i øvrigt henvises til Ankestyrelsens principmeddelelser C-15-02, O-44-99 og C-403.

Hvis borgeren, der skal have udmålt tabt arbejdsfortjeneste, er selvstændig erhvervsdrivende, kan det være svært umiddelbart at tilvejebringe oplysninger om den tidligere bruttoindtægt. Men ydelsesmodtageren vil ofte via revisor, regnskaber mv. kunne sandsynliggøre et indtægtstab, som fastlæggelse af den tidligere bruttoindtægt kan tage sit udgangspunkt i. Man må dog her være opmærksom på, at et indtægtstab også kan skyldes konjunktursvingninger.

I de tilfælde, hvor det er umuligt at tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag, f.eks. fordi virksomheden er nystartet, kan der tages udgangspunkt i udgiften til en vikar eller et beregnet beløb på grundlag af ydelsesmodtagerens hidtidige disponible indkomst.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse C 45-02 fastslået, at udgangspunktet for beregning af tabt arbejdsfortjeneste til en selvstændig landmand var indkomsten fra hans selvstændige virksomhed efter fradrag af afskrivninger, men før renter. I samme afgørelse udtales, at beregningsgrundlaget for moderens tabte arbejdsfortjeneste var den indtægt, der i følge virksomhedens regnskab var overført til hende som medhjælpende hustru.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse C 9-05 vurderet, at beregningen af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til en far, som var ansat i et anpartsselskab, skulle tage udgangspunkt i hans lønindkomst som ansat i anpartsselskabet, uanset at selskabet var ejet af et holdingselskab ejet af ham selv. Faderen måtte således i relation til servicelovens regler om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste betragtes som lønmodtager.

Når beregningsgrundlaget er fundet, beregnes den tabte arbejdsfortjeneste på samme måde som til en lønmodtager, herunder også i forhold til ydelsesloftet, jf. punkt 237, og udbetales som A-indkomst.

Bidrag til pensionsordning

240. I forbindelse med beregning af hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal der indregnes bidrag til pensionsordning. Bidraget skal beregnes alene for ydelsesmodtagere, der umiddelbart før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste havde en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning. Dvs., at det kun er ydelsesmodtagere, der tidligere har haft en arbejdsgiverfinansieret pensionsordning, der er berettiget til at få indregnet et bidrag.

Bidrag til pensionsordning udgør 10 pct. af bruttoydelsen, der fremkommer ved anvendelsen af beregningsreglerne beskrevet i punkt 237-239, dog højest et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag. Bidraget skal så vidt muligt indsættes på kontoen i ydelsesmodtagerens pensionskasse. Kommunalbestyrelsen kan også efter aftale

med den pågældende oprette en pensionsopsparing for pågældende, f.eks. i Kommunernes Pensionsforsikring.

I forhold til ydelsesmodtagerens egen andel af pensionsbidraget har Ankestyrelsen fastslået, at der ikke er hjemmel i lovgivningen til at medregne dette i indtægtsgrundlaget ved beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 69-10. Således skal ydelsesmodtagerens egen andel til pension hverken indgå i beregningen af bruttoydelsen eller i beregningen af pensionsbidraget.

241. For ydelsesmodtagere ansat i staten med tjenestemandspensionsordning anses et pensionsdækningsbidrag på 15 pct. som arbejdsgiverbidraget i relation til servicelovens § 42. Et sådant pensionsdækningsbidrag udgør således en overgrænse for det kommunale pensionsbidrag, jf. servicelovens § 42, stk. 3, 4. pkt.

Er en statslig eller kommunal ansættelsesmyndighed, hvor ydelsesmodtageren er ansat, indstillet på at indbetale et samlet pensionsdækningsbidrag til ydelsesmodtagerens pensionsordning, indbetaler kommunalbestyrelsen et bidrag til pensionsordningen til ansættelsesmyndigheden.

Fradrag for sparede udgifter

242. Ved beregningen af den tabte arbejdsfortjeneste skal der tages hensyn til de besparelser, som arbejdsophøret medfører, dvs. at der skal reduceres med de udgifter, som ydelsesmodtageren har haft ved at varetage sit arbejde. Det drejer sig typisk om befordring til og fra arbejdet og udgifter til barnets dagtilbud. Fradragene sker i den nettoydelse, som fremkommer, efter at der er foretaget beregning af skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag.

Der skal dog ikke ske fradrag for de udgifter, der skal sikre, at ydelsesmodtageren kan vende tilbage til arbejdsmarkedet, f.eks. fagforeningskontingent og arbejdsløshedsforsikring.

243. Ved beregning af eventuelt sparet befordring må der tages udgangspunkt i de faktiske udgifter ved befordringen til og fra arbejdet for den pågældende periode. Der må også tages hensyn til den skattemæssige fordel, som ydelsesmodtageren eventuelt mister, i de tilfælde, hvor pågældende bor langt fra sit arbejde.

244. Som hovedregel skal der fratrækkes, hvad det ville koste at få barnet passet i dagtilbud, hvis barnet ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse. Dette sker ud fra den betragtning, at dette er en udgift, som er sparet set i forhold til forældre i al almindelighed. Det er dog ikke i alle tilfælde, en sådan udgift skal trækkes fra ved beregningen. Den kan f.eks. ikke trækkes fra, hvis barnet fortsat benytter et dagtilbud, f.eks. fordi moderen har deltidsarbejde. Der skal ligeledes tages hensyn til, om barnet ville kunne optages i et særligt dagtilbud, hvor der ikke ville være nogen betaling, eller om der kunne gives ½ behandlingsmæssig friplads.

Andre fradrag

245. Udbetaling af feriegodtgørelse efter ferieloven, der træder i stedet for lønindtægt, når ferie holdes, udelukker udbetaling af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, uanset hvornår ferien holdes, jf. bekendtgørelsens § 11.

Regulering af hjælpen

246. Ydelsesloftet på 27.940 kr. om måneden (2013-priser) og bruttoydelsen, der fremkommer ved anvendelsen af beregningsreglerne beskrevet i punkt 237 og punkt 239, reguleres en gang årligt pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket en tilpasningsprocent for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Beløbet afrundes til nærmeste kronebeløb. I Social-, Børne- og Integrationsministeriets vejledning om regulering af satser på det sociale område, der kan findes på www.sm.dk under lovstof, kan satsen for det kommende år ses.

Personer, der er omfattet af de indtil den 1. januar 2011 gældende regler om beregning af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal dog fortsat have reguleret deres bruttoydelse hvert år pr. 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Satsreguleringsprocenten er beregnet på grundlag af et skøn over den forventede udvikling i lønninger på det almindelige arbejdsmarked.

Senere lønstigninger eller opgradering af den tidligere stilling eller skift til bedre lønnet stilling skal ikke indregnes ved regulering af ydelsen. Ligesom lønnedgang eller overgang til lavere lønnet stilling heller ikke skal inddrages ved regulering af ydelsen, jf. principmeddelelse C-63-01.

Tillæg til ferieformål

247. Kommunalbestyrelsen skal ved årsskiftet beregne et tillæg til ferieformål på 1 pct. af bruttoydelsen, der fremkommer ved anvendelse af beregningsreglerne beskrevet i punkt 237-239, i det forudgående kalenderår. Udbetalingen finder sted pr. 1. maj.

Ankestyrelsen har i en sag (principmeddelelse C-48-03) truffet afgørelse om, at en ansøger, som modtog hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage, var berettiget til at få beregnet 1 % tillæg til ferieformål. Ankestyrelsen fandt, at personer, der modtager hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, har ret til at få beregnet et tillæg til ferieformål uanset omfanget af den bevilgede tabte arbejdsfortjeneste.

Tillæg til ferieformål ved ophør

248. Til borgere, som ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, skal kommunalbestyrelsen udbetale et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelsen i det foregående kalenderår til ferieformål. Er der udbetalt tillæg til ferieformål med 1 pct. efter bekendtgørelsens § 13, indgår dette beløb ikke i beregningsgrundlaget.

Der beregnes endvidere et tillæg på 12,5 pct. af bruttoydelsen i det kalenderår, hvor ophøret finder sted. Beløbet udbetales til borgeren ved ferieårets start.

Ankestyrelsen har i en sag (principmeddelelse C-50-03) truffet afgørelse om, at en ansøger, som havde modtaget og fortsat modtog hjælp til tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage, ikke var berettiget til at få beregnet 12,5 pct. tillæg til ferieformål. Ankestyrelsen fandt, at ansøger ikke var ophørt med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, idet ansøger, i følge det oplyste, i flere år havde haft en løbende bevilling på hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage. Det forhold, at

kommunen havde stillet krav om at modtage en ansøgning hver gang, ansøger havde behov for tabt arbejdsfortjeneste, kunne ikke begrunde en ændret vurdering.

249. Hvis en ydelsesmodtager f.eks. går fra fuldtids til deltids kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, betragtes det som et delvist ophør, og der skal derfor udbetales 12,5 pct. tillæg til ferieformål efter reglerne i bekendtgørelsens § 14 i forhold til den del af den tabte arbejdsfortjeneste, som ydelsesmodtageren ophører med.

250. Ydelser af tillæg til ferieformål har baggrund i de almindelige regler om feriepenge og ferietillæg, og hensigten er at give borgere, som ophører med at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42, mulighed for at holde ferie på samme måde som andre, der har en lønindtægt. Da tillæggene til ferieformål ikke er feriepenge og ferietillæg i ferielovens forstand, vil man i praksis ikke direkte kunne sammenligne ydelserne efter de to regelsæt.

Det betyder f.eks., at borgere, der ophører med tabt arbejdsfortjeneste skal have udbetalt tillægget til ferieformål direkte, henholdsvis ved ophøret og ved ferieårets start det kommende år, og at der ikke skal udstedes feriekort. Der skal heller ikke kræves dokumentation for afholdelse af ferie.

Ophør med pasning af barnet i hjemmet

251. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste udbetales i 3 måneder efter udgangen af den måned, hvor betingelserne for at modtage hjælpen er bortfaldet. Der skal i forlængelse heraf henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse nr. 231-10, hvor Ankestyrelsen fandt, at der ved nedsættelse af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste var ret til fortsat fuld tabt arbejdsfortjeneste i en indretningsperiode på tre måneder. Ankestyrelsen lagde vægt på, at dækning for tabt arbejdsfortjeneste er en ydelse til forsørgelse, som træder i stedet for mistet indtægt. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at dækningen for tabt arbejdsfortjeneste var blevet nedsat med 13 1/2 time om ugen. Der var således tale om en betydelig nedsættelse af dækningen.

Afviklingsperioden på tre måneder gælder dog ikke, hvis der på forhånd er aftalt en bestemt periode for hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, eller fordi ydelsesmodtageren ønsker, at afviklingsperioden skal være kortere. Kommunalbestyrelsen skal dog være opmærksom på, om forholdene har ændret sig, siden aftalen blev indgået.

Ankestyrelsen har udtalt, at det forhold, at hjælpen til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er bevilget for en afgrænset periode, ikke i sig selv medfører, at der kan anses at være truffet en aftale mellem en kommune og en ansøger. En revision af ydelsen, der er fastsat af administrative grunde, medfører ikke, at tilskuddet ydes i en på forhånd fastsat periode. Dette forudsætter, at man fra bevillingens start kan se, hvornår bevillingen skal ophøre, og at der foreligger en aftale herom (principmeddelelse O 101-98).

Hvis ydelsesmodtageren kommer i arbejde i afviklingsperioden, forkortes perioden fra det tidspunkt, hvor den pågældende har opnået arbejde. Kommunalbestyrelsen skal dog være opmærksom på det nye arbejdes omfang, således at hjælpen ikke inddrages fuldt ud i afviklingsperioden, hvis ydelsesmodtageren f.eks. har opnået deltidsarbejde i modsætning til tidligere fuldtidsarbejde.

III. Generelt

Formålet med bestemmelsen om tabt arbejdsfortjeneste er, at familier med børn med nedsat funktionsevne eller langvarig lidelse skal kunne leve så normalt som muligt på trods af og med barnets funktionsnedsættelse/lidelse.

Formålet er endvidere at medvirke til, at børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette, at familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske eller langvarige lidelse samt at hindre at barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Sigtet med bestemmelsen er således at tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kroniske eller langvarige lidelser har nogle særlige behov, som kan medføre, at forældrene har ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

IV. Betingelser for ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste

Det er en betingelse for dækning af tabt arbejdsfortjeneste, at barnet har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Indgribende betyder, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse. Det er den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, der er afgørende. Det er derfor ikke afgørende, om barnet har en diagnose, eller at barnet er færdigudredt. Langvarig lidelse betyder, at lidelsen kan forventes at vare et år eller mere.

Ydelsen er også betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det.

Pasningen af barnet i hjemmet skal samtidig medføre et indtægtstab. Det er således en forudsætning, at ansøgeren helt eller delvist har måttet ophøre med sin beskæftigelse for at passe barnet i hjemmet.

Indtægtstab kan være både som lønmodtager og som selvstændig erhvervsdrivende. Der vil dog også kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, selvom ansøgeren på ansøgningstidspunktet endnu ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet, og dermed ikke har et indtægtstab. Det er for eksempel ikke udelukket, at en forælder kan modtage dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når vedkommende er i et revalideringsforløb. Det vil dog afhænge af en konkret vurdering af, om revalideringen og pasningen af barnet kan forenes.

V. Udmåling

Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra nogle timer om dagen eller om ugen til dækning af en fuldtidsindtægt. Det afgørende er, hvor længe det er nødvendigt, at barnet bliver passet i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er én af forældrene, der passer det. Der kan således kun ydes kompensation for tabt arbejdsfortjeneste for det antal timer, der er nødvendigt hertil.

Der kan dermed godt ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en kortere periode, idet det er varigheden af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, som er afgørende for at opnå denne ydelse og ikke varigheden af hjælpen.

Udmålingen af den tabte arbejdsfortjeneste skal tage udgangspunkt i de faktiske forhold, herunder forældrenes arbejdstider. Efter praksis kan mulighederne for fleksibel arbejdstilrettelæggelse, som ikke har væsentlig betydning for familiens tilværelse, dog være et moment, der indgår i vurderingen af, i hvilket omfang der er behov for tabt arbejdsfortjeneste.

I henhold til sektoransvarlighedsprincippet påhviler det folkeskolen at yde den nødvendige støtte til børn, herunder også børn med nedsat funktionsevne, i skole og skolefritidsordning. Der kan derfor ikke ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste, hvis barnets behov for kortere dage skyldes manglende ressourcer i skole eller i skolefritidsordning.

Dagtilbud som henhører under socialektoren har ligeledes ansvaret for at iværksætte den nødvendige støtte til børn med funktionsnedsættelser. Et pasningsbehov inden for dagtilbudstiden, som skyldes manglende ressourcer, kan derfor heller ikke medføre ret til tabt arbejdsfortjeneste.

Der kan dog ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste inden for den tid, hvor barnet skal være i dagtilbud, skole eller skolefritidsordning, hvis pasningsbehovet er en nødvendig konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne, og barnet dermed ikke kan rumme at være i dagtilbud, skole eller skolefritidsordning en hel dag.

Det er i helt særlige tilfælde muligt at yde tabt arbejdsfortjeneste, selvom barnet er i dagtilbud eller skole og skolefritidsordning en hel dag. Det kan for eksempel være, hvis der er et så stort pasnings- eller plejebenhov, når barnet er hjemme, eller hvis forælderen er nødt til at være omkring barnet hele tiden, når barnet er hjemme, således at det er umuligt at få lavet selv de mest almindelige huslige gøremål.

Derudover kan der ydes tabt arbejdsfortjeneste til ledsagelse af barnet til kontroller, behandlinger, møder og lignende, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Der kan dog kun ydes tabt arbejdsfortjeneste i det omfang fraværet er nødvendigt som følge af barnets funktionsnedsættelse, og der er tale om et fravær i betydeligt omfang, og dermed som minimum 3 arbejdsdage om året.

Behovet for dækning af tabt arbejdsfortjeneste skal være begrundet i barnets funktionsnedsættelse. Der kan derfor ikke ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste i videre omfang for eksempel under henvisning til, at det af arbejdsmæssige grunde kan være svært at holde fri en halv dag eller lignende.

Ved vurderingen af behovet for tabt arbejdsfortjeneste skal der foretages en samlet vurdering, hvori også andre støttetiltag indgår. Som supplement eller alternativ til tabt arbejdsfortjeneste kan der således også bevilges hjælp til praktisk bistand efter servicelovens § 83, og/eller afløsning eller aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1.

Tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse, som ikke er tidsbegrænset, med mindre der er truffet en aftale herom med modtageren af ydelsen. Kommunen kan således ikke fastsætte en slutdato for bevillingen i afgørelsen, men de kan fastsætte en opfølgingsdato.

Når en bevilling af løbende tabt arbejdsfortjeneste nedsættes af kommunen, skal kommunen fastsætte en indretningsperiode, hvis der er tale om en betydelig nedsættelse af hjælpen. Når en bevilling af tabt arbejdsfortjeneste helt ophører, skal kommunen meddele et varsel på mindst 14 uger fra ydelsesmodtagerens modtagelse af kommunens afgørelse, og kommunen skal bevilge en afviklingsperiode på 14 uger.

VI. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser. Principmeddelelserne er udvalgt i sammenhæng med emnet for at belyse vores almindelige praksis på området vedrørende udmåling af tabt arbejdsfortjeneste.

Principmeddelelser kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside: [Trykker du her kommer du ind på Ankestyrelsens hjemmeside](#) .

Sektoransvar

C-11-03: Ankestyrelsen fandt, at det i henhold til sektoransvarlighedsprincippet påhviler folkeskolen at yde støtte til børn i skole og skolefritidsordning.

Ankestyrelsen fandt imidlertid, at et forældrepar, på baggrund af en konkret vurdering af sønnens lidelse og nødvendigheden af deres lejlighedsvis tilstedeværelse i særlige tilfælde, eventuelt kunne være berettiget til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Det var herved forudsat, at det var udelukket at opfylde det lejlighedsvis konkrete behov ved personalet i skole og skolefritidsordning, og at hjælpen ikke var nødvendiggjort på grund af manglende ressourcer og/eller personale i skole og skolefritidsordning.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at der kan ydes hjælp til tabt arbejdsfortjeneste såfremt det er en nødvendig følge af barnets nedsatte funktionsevne at barnet passes i hjemmet og at det er mest hensigtsmæssigt at der er moderen eller faderen der passer det.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på Ankestyrelsens praksis hvorefter der i visse situationer kan ydes hjælp til tabt arbejdsfortjeneste i tilfælde, hvor der ikke er tale om pasning i selve hjemmet.

Ankestyrelsen fandt ikke, at forældrene, på baggrund af de foreliggende oplysninger, var berettiget til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i efterårsferien.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at det følger af sektoransvarlighedsprincippet, at folkeskolen er forpligtet til at yde den fornødne støtte til de børn, der opholder sig i skolefritidsordningen i ferieperioder og at støtten i skolefritidsordningen, ifølge det oplyste, var af samme omfang i ferieperioder.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at det beskrevne behov, herunder det forhold at de fleste forældre alene har 5 uges ferie årligt samt at forældrene ikke havde andre pasningsmuligheder, ikke kan begrunde hjælp til tabt arbejdsfortjeneste.

C-23-03: Ankestyrelsen fandt, på baggrund af en konkret vurdering, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i en afgrænset periode indtil en handicappet søn kunne blive optaget i en center-skolefritidsordning.

Ankestyrelsen fandt dog ikke, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste alene med henvisning til, at der var ventetid på optagelse i skolefritidsordningen.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at kommunen ikke havde peget på et alternativ til den nødvendige voksenstøtte til sønnen.

Ankestyrelsen lagde herefter vægt på kompensationsprincippet, hvorefter familier med børn med handicap skal kompenseres for følgerne af barnets nedsatte funktionsevne og at sønnen, ifølge udtalelser fra psykolog og psykiater, ikke - uanset sin alder - ville kunne være alene uden voksenstøtte.

29-13: Forældre til et barn i diabetesbehandling med insulinpumpe kan i særlige tilfælde være berettigede til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Dette kan være tilfældet ved omlægning af diabetesbehandling til behandling med insulinpumpe. I forbindelse med at barnet bliver udskrevet fra hospitalet, efter at have fået indopereret en insulinpumpe til behandling af diabetes, kan der i umiddelbar forlængelse heraf være behov for en indkørings- og optimeringsperiode af behandlingen under genoptagelse af skolegangen.

Det skal være en nødvendig konsekvens af barnets diabeteslidelse, at det er en af forældrene, der er med barnet på skolen i den første indkøringsperiode af behandlingen. Samtidig skal det være mest hensigtsmæssigt, at det er en af forældrene, der er til stede på skolen, dels for at støtte barnet dels for at lære skolen de nye behandlingsprincipper.

I den første indkøringsperiode af behandlingen kan der være tale om en opgave, der rækker videre og indebærer et ansvar, som det ikke kan pålægges skolen at overtage. Hvis der er tale om en så specifik behandlingsmæssig opgave i forhold til barnet, kan denne opgave ikke anses for at være omfattet af sektoransvaret.

Forældre til et barn, der i en forudgående periode har været i diabetesbehandling med insulinpumpe, er ikke berettigede til tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med barnets skolestart.

Når den første indkøringsperiode af behandlingen er overstået, vil det efter sektoransvarlighedsprincippet påhvile folkeskolen at varetage omsorgen for barnet, og herunder yde den fornødne støtte i forhold til barnets insulinpumpebehandling.

Når barnet har været i behandling med insulinpumpe i en forudgående periode, og barnet derfor er fortrolig med behandlingen, vil der ikke være tale om et særligt tilfælde, der berettiger forældrene til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

25-19: Det følger af princippet om sektoransvarlighed, at den offentlige sektor, der udbyder en ydelse eller en service, også er ansvarlig for, at den pågældende ydelse er tilgængelig for mennesker med nedsat funktionsevne. Sektoransvarlighedsprincippet er udgangspunktet for afgrænsningen af, i hvilket regi et opgaveområde hører hjemme.

Det betyder, at det er undervisningssektorens ansvar at sørge for, at børn kan komme til og fra skole. Det er derfor ikke et ansvar for den sociale sektor at dække merudgifter, hvis forældrene har udgifter til at følge barnet til og fra skole. Det er heller ikke et ansvar for den sociale sektor at dække tabt arbejdsfortjeneste, hvis forældrene har et indtægtstab forbundet med at følge barnet til og fra skole.

Det er alene transport mellem skole og bopælsadressen, der kan gives hjælp til efter folkeskolens regler. Der kan ikke gives hjælp til transport mellem skole og en samværsforælders adresse efter folkeskolelovens regler.

Hjælp til transport til og fra skolefritidsordning er ikke reguleret i folkeskoleloven, men i befordringsbekendtgørelsen, som ikke udtrykkeligt angiver, hvornår der kan gives hjælp til transport til og fra skolefritidsordning. Hjælpen kan kun gives efter befordringsbekendtgørelsen, hvis transporten kan ske uden etablering af en særskilt transportordning, det vil sige uden merudgift for undervisningssektoren.

Hvis der ikke kan gives hjælp til transporten efter reglerne i befordringsbekendtgørelsen kan forældrene til et barn med nedsat funktionsevne have ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til transport til og fra skolefritidsordning, hvis de øvrige betingelser herfor er opfyldt, herunder at det er en nødvendig følge af barnets funktionsnedsættelse, at forældrene transporterer barnet frem og tilbage, og at forældrene derved har et indtægtstab.

Hvis forældrene ikke bor sammen, kan begge forældre få dækket merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste til transport til og fra skolefritidsordning.

Kontroller, møder, mv.

69-16: Kommunen kan yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til forældre, der i hjemmet forsørger et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Dækningen af tabt arbejdsfortjeneste kan ske både i forbindelse med løbende fravær fra arbejdet og i forbindelse med fravær på enkelt dage.

Tabt arbejdsfortjeneste på enkelt dage ydes i forbindelse med de møder, undersøgelser, kontroller mv., som er en nødvendig følge af barnets funktionsnedsættelse. Der ydes kun tabt arbejdsfortjeneste til det fravær, der er nødvendiggjort af mødet, undersøgelsen eller kontrollen, og ikke nødvendigvis til hele arbejdsdage. Der ydes eksempelvis ikke tabt arbejdsfortjeneste til et fravær, der er begrundet i krav fra forælders arbejdsgever om, at der kun kan bevilges fravær på hele dage. Der ydes kun tabt arbejdsfortjeneste i det omfang møderne, undersøgelserne, kontrollerne mv. ikke kan placeres uden for forældrenes arbejdstid.

Kommunen skal i den forbindelse undersøge, om ansøgeren har mulighed for en fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden, så det ikke er nødvendigt for ansøgeren at være fraværende fra arbejdet med lønreduktion. I det omfang ansøgeren har mulighed for en

fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden, kan der som udgangspunkt ikke ydes tabt arbejdsfortjeneste.

Kommunen kan ikke stille krav om, at der anvendes ferie eller særlige feriedage.

Der kan kun ydes tabt arbejdsfortjeneste, hvis der er tale om fravær i betydeligt omfang. Det afhænger af en konkret vurdering, om der er tale om fravær i betydeligt omfang. Et fravær svarende til sammenlagt 2-3 arbejdsdage om året anses normalt ikke for at være et fravær i betydeligt omfang.

Ved vurderingen af, om fraværet overstiger 2-3 arbejdsdage om året, skal der lægges vægt på det sandsynliggjorte, forventede fravær. Udbetalingen af tabt arbejdsfortjeneste på enkelt dage sker, efterhånden som fraværet og lønreduktionen dokumenteres.

I vurderingen af fraværets omfang indgår begge forældres samlede fravær. Både løbende fravær og fravær på enkelt dage. Hvis der er flere børn i familien med en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, er det forældrenes samlede fravær – både løbende og fravær på enkelt dage – vedrørende alle børnene, der lægges vægt på ved vurdering af, om der er tale om fravær i betydeligt omfang. Endelig indgår varigheden af de enkelte kontrolbesøg i vurderingen, ligesom det også indgår i vurderingen, om begge forældres tilstedeværelse er nødvendig.

Forudgående nedgang i arbejdstid

C-52-06: Det var ikke tilstrækkeligt godtgjort, at en ansøgers nedgang i ugentlig arbejdstid forud for modtagelse af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste udelukkende skyldtes hendes barns funktionsnedsættelse.

Beregningen af tabt arbejdsfortjeneste til ansøger skulle derfor tage udgangspunkt i en ugentlig arbejdstid på 32 timer om ugen svarende til hendes seneste lønindtægt forud for modtagelsen af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste.

Indretningsperiode

231-10: Ved nedsættelse af dækning for tabt arbejdsfortjeneste var der ret til fortsat fuld tabt arbejdsfortjeneste i en indretningsperiode på tre måneder.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at dækning for tabt arbejdsfortjeneste er en ydelse til forsørgelse, som træder i stedet for mistet indtægt.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at dækningen for tabt arbejdsfortjeneste var blevet nedsat med 13½ time om ugen. Der var således tale om en betydelig nedsættelse af dækningen.

Tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre

C-49-02: Der kunne kun i meget begrænset omfang ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre samtidig, herunder udover i alt 37 timer pr. uge. Det måtte være en forudsætning herfor, at begge forældres tilstedeværelse var påkrævet, og at der var tale om en situation af midlertidig varighed og typisk en situation, hvor barnet måtte opholde sig udenfor hjemmet, fx i forbindelse med sygehusophold.

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen, at familiens situation, selv om den var ganske speciel grundet arten og omfanget af sønnens funktionsnedsættelse, ikke var af en sådan

karakter, at der kunne ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste med mere end 37 timer pr. uge til forældrene tilsammen.

Ankestyrelsen lagde vægt på lovens ordlyd og vejledningen hertil, hvorefter udgangspunktet er, at der højst kan ydes hjælp med 37 timer pr. uge til forældrene tilsammen.

Pasningsbehov begrundet i funktionsnedsættelsen

40-14: Et pasningsbehov, der udelukkende opstår som følge af strejke eller lockout på en skole eller fritidsordning, medfører ikke ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste eller merudgifter.

Udgifter til pasning af et barn under en lærerlockout eller strejke kan efter en konkret vurdering dækkes efter reglerne om merudgifter, hvis pasningsbehovet er en følge af barnets funktionsnedsættelse.

Når barnet har en alder, hvor forældre normalt ikke vil have udgifter til pasning, kan der være tale om en merudgift ved forsørgelsen af barnet i hjemmet, som forældre med ikkehandicappede børn på samme alder ikke har.

Løbende ydelse

C-24-08: Tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse, som ikke er tidsbegrænset med mindre, der er truffet en aftale herom med modtageren af ydelsen. Der var i sagen ikke truffet nogen aftale herom.

Indtægtstab

77-17: Kommunen skal yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er blandt andet betinget af, at det er en nødvendig konsekvens af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at pasningen medfører et indtægtstab.

Hvis en forælder opfylder betingelserne for at få hjælp til forsørgelse efter flere bestemmelser, har modtageren valgfrihed mellem ydelserne. Det vil dog være dobbeltforsørgelse, hvis forælderen modtager både tabt arbejdsfortjeneste og en anden offentlig ydelse, der skal dække samme forsørgelsesbehov, medmindre der er fastsat særlige bestemmelser, der giver mulighed for at modtage begge ydelser.

Kommunen skal vejlede om mulighederne for at vælge mellem de to ydelser. Kommunen skal også vejlede om, hvilken betydning valget har for retten til at modtage den anden ydelse, herunder om ydelsen bortfalder eller nedsættes.

Hjælp fra ansøgningstidspunktet

101-13: Det er et almindeligt socialretligt princip, at der som udgangspunkt først kan ydes hjælp fra ansøgningstidspunktet. Dette princip kan i særlige situationer fraviges, så der ydes hjælp fra et tidligere tidspunkt.

Hvis der er tale om en akut/uopsættelig udgift, fejlagtig vejledning fra kommunens side, eller en ansøgning om en løbende ydelse, der er forholdsvis nøje beskrevet i loven, vil der efter en konkret vurdering kunne ydes hjælp til udgifter, som en borger har påtaget sig,

inden borgeren har søgt kommunen om hjælp. Tilsvarende kan en løbende ydelse udbetales forud for ansøgningstidspunktet i tilsvarende situationer.

VII. De konkrete mødesager

Vi har valgt at behandle 15 sager for at belyse Ankestyrelsens praksis om udmåling af tabt arbejdsfortjeneste. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunens afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

De af sagerne, som belyser Ankestyrelsens praksis bedst, er gennemgået nedenfor. Sagerne er grupperede i overordnede temaer. Der kan være flere temaer og delelementer i en enkelt sag og dermed også flere resultater i forhold til, om vi stadfæster, hjemviser, ændrer eller ophæver afgørelsen. Sagen vil alene fremgå én gang nedenfor og under et enkelt tema, udvalgt efter, hvad der umiddelbart forekommer mest interessant i den enkelte sag.

Udmåling

Sag 9 – *Hjemvisning* – Kommunen træffer afgørelse om nedsættelse af borgers bevilling af tabt arbejdsfortjeneste. Væsentlig uoverensstemmelse mellem kommunen og borger ift., hvilke arbejdstider, der skal danne grundlag for udmåling af den tabte arbejdsfortjeneste. Kommunen har desuden ikke forholdt sig til, om der kan bevilges tabt arbejdsfortjeneste ifm. borgers transport til og fra arbejde. Hjemvisning til undersøgelse af, om borger har ret til yderligere tabt arbejdsfortjeneste.

Sag 10 – *Stadfæstelse* – Mor søger om tabt arbejdsfortjeneste på fuld tid for at få hverdagen til at hænge sammen. Barnet er meget træt, når han kommer hjem fra skole, og det er ifølge mor umuligt at lave praktiske gøremål i hjemmet. Barnet bliver kørt hjem fra skole mellem kl. 15 og 16, og bliver passet af sin mormor én gang om ugen. Familien er ligeledes bevilget aflastning én weekend om måneden og barnepige fire timer om ugen. Vi finder derfor ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at familien er tilstrækkeligt kompenseret med tabt arbejdsfortjeneste fem timer om ugen til indhentelse af søvn samt til enkeltdage/-timer i forbindelse med undersøgelser og kontroller.

Pasningsbehov

Sag 11 – *Stadfæstelse* – Sagen handler om ophør af løbende tabt arbejdsfortjeneste og i stedet bevilling af tabt arbejdsfortjeneste på enkeltdage. Hvis der er behov for at blive hentet hjem eller komme på hospitalet som følge af barnets nedsatte funktionsevne, så dækkes det med bevillingen på enkeltdage. Vi kan ikke tilsidesætte kommunens skønsmæssige vurdering heraf. Kommunen vurderer fejlagtigt, at sagen er omfattet af varslingsordningen.

Sag 12 – *Hjemvisning* – Kommunen har bevilget tabt arbejdsfortjeneste med 27 timer om ugen grundet nedsat skoletid samt enkeltdage/-timer, fordi barnet kan blive udtrættet i løbet af dagen. Forældrene søger om dækning af tabt arbejdsfortjeneste på fuld tid, fordi barnet er sygemeldt helt fra skole på grund af mistrivsel. Kommunen giver afslag med den begrundelse, at det ikke er mest hensigtsmæssigt, at barnet passes hjemme. Vi finder, at der er et udækket pasningsbehov ud over de 27 timers allerede bevilgede tabt

arbejdsfortjeneste og hjemviser til, at kommunen skal undersøge, om behovet kan imødekommes i den aktuelle bevilling. Kommunen skal ligeledes undersøge, om barnet kan være alene hjemme.

Sektoransvar

Sag 13 – *Stadfæstelse* – Der kan ikke ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste til at følge barnet til og fra skole.

Sag 14 – *Stadfæstelse* – Vi finder, at mor er tilstrækkeligt kompenseret med tabt arbejdsfortjeneste til pasning af barnet i morgentimerne. Mor ønsker også tabt arbejdsfortjeneste til eftermiddagstimerne, og mener ikke, at det vil være det bedste for barnet at komme i SFO. På baggrund af sagens oplysninger finder vi ikke grundlag for at antage, at det vil være til væsentlig gene for barnet at deltage i en afprøvning af, om han med de rette støttetiltag kan være i SFO om eftermiddagen.

Om afløsning og aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1.

Indhold

- I. *Indledning*
- II. *Lovgrundlag*
- III. *Generelt*
- IV. *Betingelser for ret til afløsning eller aflastning*
- V. *Udmåling*
- VI. *Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser VII. De konkrete mødesager*

I. **Indledning**

Notatet indeholder lovgrundlag og praksis, der gælder for afløsning og aflastning af et barn med funktionsnedsættelse.

II. **Lovgrundlag**

Praksisnotatet er baseret på lov nr. 1548 af den 1. juli 2021 om social service (serviceloven), og vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier samt vejledning nr. 9143 af den 28. januar 2015 om hjælp og støtte efter serviceloven.

Praksisnotatet er baseret på uddrag af følgende:

Lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 1548 af den 1. juli 2021:

§ 44. Bestemmelserne i § 83, § 84, stk. 1, og § 86, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse vedrørende børn, der har behov herfor.

§ 84. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefælle, forældre eller andre nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Stk. 2. Kommunen kan tilbyde midlertidigt ophold til personer, der i en periode har et særligt behov for omsorg og pleje.

Vejledning nr. 9047 af 28. januar 2015 om særlig støtte til børn og unge og deres familier:

Aflastning

196. Forældre til børn og unge med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har i varierende omfang behov for aflastning. En tilstrækkelig aflastning vil kunne medvirke til at barnet eller den unge kan blive boende i hjemmet. Forældre kan ligeledes have behov for aflastning for at kunne give omsorg til søskende, der også har behov for deres forældre, og give sig tid til samvær med dem.

Aflastning kan foregå i almindelige dagtilbud til børn efter dagtilbudsloven eller i særlige dagtilbud efter servicelovens § 32, efter reglerne om personlig hjælp og pleje og aflastning, jf. servicelovens § 44, jf. §§ 83 og 84, ved timeaflastning ved privat antaget hjælp betalt eller ved timeaflastning formidlet gennem en kommunal aflastningsordning og betalt efter servicelovens § 41, i anbringelsessteder for børn og unge, jf. servicelovens § 67.

Udgangspunktet er, at anvendelse af en af de øvrige aflastningsordninger nævnt ovenfor skal gå forud for anvendelsen af servicelovens § 41 til aflastningsformål, jf. bestemmelsens subsidiære karakter. Aflastningen etableres efter gældende regler på de nævnte områder. Der henvises til Ankestyrelsens principmeddelelse nr. 85-13, hvoraf det fremgår, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis én af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet.

(...)

Vejledning nr. 9007 af den 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier:

Aflastning

203. Forældre til børn og unge med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har i varierende omfang behov for aflastning. En tilstrækkelig aflastning vil kunne medvirke til at bevare barnet eller den unge i hjemmet. Forældre kan ligeledes have behov for aflastning for at kunne give omsorg til søskende, der også har behov for deres forældre, og give sig tid til samvær med dem.

Aflastning kan foregå i almindelige dagtilbud til børn efter dagtilbudsloven eller i særlige dagtilbud efter servicelovens § 32, efter reglerne om personlig hjælp og pleje og aflastning, jf. servicelovens § 44, jf. §§ 83 og 84, ved timeaflastning ved privat antaget hjælp betalt eller ved timeaflastning formidlet gennem en kommunal aflastningsordning og betalt efter servicelovens § 41, i anbringelsessteder for børn og unge, jf. servicelovens § 67.

Udgangspunktet er, at anvendelse af en af de øvrige aflastningsordninger nævnt ovenfor skal gå forud for anvendelsen af servicelovens § 41 til aflastningsformål. Aflastningen etableres efter gældende regler på de nævnte områder.

Aflastning i dagtilbud

204. Det forhold, at et barn er i dagtilbud, betyder ikke nødvendigvis, at forældrene dermed har fået tilstrækkelig aflastning. Når det f.eks. drejer sig om børn, som kræver vedvarende pleje, omsorg eller overvågning på grund af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse, er det ofte nødvendigt, at forældrene aflastes ud over dagtilbuddet. Det kan gælde børn, som f.eks. ikke eller kun i ringe omfang kan bevæge sig, og børn, som er særligt pleje- eller opmærksomhedskrævende på grund af kommunikationsproblemer som døvhed, psykoser e.l.

Aflastning i særlige dagtilbud

205. De særlige dagtilbud kan tilbyde forældre til børn med betydelig og varigt nedsat funktionsevne lejlighedsvis aflastning. Der kan i de særlige dagtilbud etableres aflastning, der indebærer overnatning i weekenden, hvis der er behov herfor.

Aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84

206. Kommunalbestyrelsen har efter servicelovens § 44, jf. § 84, pligt til at sørge for tilbud om afløsning eller aflastning til forældre eller andre nære pårørende, der passer et barn eller en ung med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Det kan være en stor belastning - både fysisk og psykisk - at passe et plejekrævende barn eller en ung i hjemmet. En familie eller en person, der passer et barn eller en ung med en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet, kan derfor - efter en konkret, individuel vurdering af behovet - få tilbud om afløsning eller aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84. Denne form for hjælp kan være en forudsætning for, at et barn med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse kan blive boende i hjemmet.

Afløsning og aflastning kan gives uafhængigt af, om betingelserne for at få midlertidig eller varig hjælp efter servicelovens § 83 er opfyldt.

Aflastning efter denne bestemmelse forudsætter ikke en forudgående børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges forhold, jf. servicelovens § 50. Ligeledes skal aflastningssteder efter denne bestemmelse ikke formelt godkendes af kommunen. Kommunen skal dog stå inde for aflastningsstedets kvalitet generelt.

Aflastning efter servicelovens § 52

207. Endelig kan der etableres aflastningsophold efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5, der giver en særlig hjemmel til at iværksætte aflastningsophold for bl.a. børn og unge med nedsat funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelser, uden at aflastningen skal henføres under anbringelsesreglerne.

Efter bestemmelsen er det et krav, at aflastningsopholdet skal finde sted på en døgninstitution, i en netværksplejefamilie, i en plejefamilie eller på et godkendt opholdssted for børn og unge.

Aflastning efter denne bestemmelse forudsætter en forudgående undersøgelse af barnets eller den unges forhold, jf. § 50, og at der udarbejdes en handleplan efter servicelovens § 140, se punkt 329 ff i denne vejledning.

Aflastning efter servicelovens § 41

208. Hvis en af servicelovens øvrige aflastningsordninger ikke er tilstrækkeligt i det konkrete tilfælde, kan der ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til ansættelse af en hjælper efter servicelovens § 41 til aflastning. Der ydes kun hjælp til dækning af merudgifter efter servicelovens § 41 til aflastning i eget hjem.

Kommunalbestyrelsen bør være opmærksom på, at forældre ikke har mulighed for at indhente straffeattest eller børneattest på privat antaget hjælp, hvorfor kommunalbestyrelsen evt. kan tilbyde at gøre dette.

Når der ydes tilskud til privat antaget hjælp, bør kommunalbestyrelsen rådgive forældrene om det ansvar, der følger med at være arbejdsgiver. Forældre bør ligeledes gøres opmærksom på, at der normalt ikke kan antages personer, som er under 18 år.

Kombination af regler

209. Hvis en eller flere kommuner ønsker at etablere aflastningsforanstaltninger for børn med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse, kan dette ske efter de enkelte regler om dagtilbud, personlig og praktisk hjælp, afløsning eller aflastning efter servicelovens § 44 og døgntilbud efter § 52, stk. 3, nr. 5, eventuelt disse regler i kombination med hinanden. Hvis disse former for aflastning ikke er tilstrækkeligt, kan der suppleres med ydelser efter servicelovens § 41 i form af hjælp til dækning af merudgifter ved ansættelse af en person til aflastning i eget hjem.

Det må konkret vurderes, hvilket omfang aflastningen skal have. Der bør tages hensyn til, om det er en enlig forælder, eller om der er to til at tage sig af barnet. Er der to forældre, bør de også kunne aflastes samtidig.

Der bør som udgangspunkt foretages en samlet vurdering af de aflastningsbehov, familien har, herunder også hensynet til søskende til barnet med funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, da disse søskende kan have behov for deres forældres fulde opmærksomhed.

Vejledning nr. 9341 af den 8. maj 2015 om hjælp og støtte efter serviceloven:

Afløsning og aflastning

83. Kommunalbestyrelsen har efter § 84 pligt til at sørge for tilbud om afløsning eller aflastning til ægtefælle, forældre eller andre nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Derudover kan kommunalbestyrelsen tilbyde personer, der har et behov herfor, tilbud om et midlertidigt ophold i en almen plejebolig eller i en plejehjemsplads.

Det kan være en stor belastning - både fysisk og psykisk - at passe en plejekrævende person i hjemmet. En familie eller en person, der passer en pårørende med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet, kan derfor - efter en konkret, individuel vurdering af behovet - tilbydes afløsning eller aflastning efter § 84. Denne form for hjælp kan være en forudsætning for, at den plejekrævende person kan blive boende i hjemmet.

Personer, der bor alene, kan komme i en situation, hvor et midlertidigt ophold vil være den bedste løsning, hvis der skal ydes den optimale pleje og omsorg. For eksempel kan ældre, der er udskrevet fra hospitalet efter et hoftebrud, have behov for lidt ekstra opsyn de første par uger. Eller det kan være en ældre med en dobbeltsidig lungebetændelse af en karakter, der ikke nødvendiggør hospitalsindlæggelse, men hvor den ældre føler sig utryk ved at være alene hjemme. Det kan også være en ældre, der har været udsat for en psykisk belastning i form af overfald eller andet. Der er alene tale om et tilbud, og borgeren kan derfor vælge ikke at tage imod tilbuddet, men i stedet få den eventuelt fornødne hjælp i egen bolig.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der er forskel på kommunalbestyrelsens pligt efter henholdsvis stk. 1 og stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan efter § 84, stk. 2, tilbyde et

midlertidigt ophold. Kommunalbestyrelsen har således ikke, som efter § 84, stk. 1, pligt til at tilbyde et ophold.

Afløsning gives i hjemmet, mens aflastning gives uden for hjemmet, f.eks. i form af tilbud om dag-, nat- eller døgnophold i plejehjem eller plejebolig.

Afløsning og aflastning kan gives uafhængigt af, om betingelserne for at få midlertidig eller varig hjælp efter § 83 er opfyldt.

Serviceovens § 84, stk. 1, gælder også børn, jf. servicelovens § 44. Der kan herudover tilbydes hjælp efter §§ 41 og 42, samt § 52, stk. 3, (vedrørende børn under 18 år) eller §§ 96 og 100. Der henvises herom til vejledning 3 til serviceloven - Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

III. Generelt

Forældre til børn med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har i varierende omfang behov for afløsning i hjemmet eller aflastning uden for hjemmet.

En tilstrækkelig afløsning og aflastning vil kunne medvirke til, at barnet eller den unge kan blive boende i hjemmet. Forældre kan ligeledes have behov for aflastning for at kunne give omsorg til søskende, der også har behov for deres forældre, og dermed give forældrene tid til samvær med søskende.

IV. Betingelser for ret til afløsning eller aflastning

Hjælp til afløsning eller aflastning bevilges efter servicelovens § 44, jf. § 84, stk. 1. Bestemmelsen anvendes i de tilfælde, hvor behovet for aflastning er opstået alene på grund af barnets funktionsnedsættelse, og når aflastning sker af hensyn til den øvrige familie. Der sondres i bestemmelsen mellem afløsningstimer i hjemmet og aflastning uden for hjemmet.

Hjælp efter § 44, jf. § 84, stk. 1, er en naturalydelse. Det betyder, at kommunen skal udbyde og administrere hjælpen. Der kan derfor ikke udbetales et pengebeløb til forældrene, som de så selv administrerer over. Hjælpen kan heller ikke gives med tilbagevirkende kraft.

Der er flere bestemmelser i serviceloven, der giver mulighed for at yde hjælp til aflastning. Der er ikke valgfrihed for kommunen i forhold til, hvilken bestemmelse i serviceloven aflastningen eventuelt skal bevilges efter i den konkrete sag. Der skal altid foretages en konkret og individuel vurdering af barnets forhold sammenholdt med forældrenes behov for aflastning.

Udgangspunktet er, at anvendelse af merudgiftsbestemmelsen i servicelovens § 41, til aflastningsformål er af subsidiær karakter. Der kan dermed alene ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til afløsning i eget hjem, hvis én af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet. Afløsning vil efter § 41, være hjælp til barnepigetimer.

Såfremt der er behov for aflastningen på grund af barnets særlige behov, skal aflastningen bevilges efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5. Hjælp efter denne bestemmelse forudsætter, at kommunen laver en børnefaglig undersøgelse, så barnets behov for støtte bliver klarlagt.

Derudover er det muligt at bevilge praktisk hjælp i hjemmet eller personlig hjælp til barnet efter servicelovens § 44, jf. § 83, stk. 1. Dette skal kommunen også forholde sig til, når der er relevante oplysninger om, at der er et stort praktisk arbejde som følge af barnets funktionsnedsættelse.

Bestemmelserne kan anvendes i sammenhæng, så familiens behov for hjælp kan tilgodeses på den bedste måde. Kommunen kan iværksætte midlertidig aflastning, når det er klart, at familien har et behov for aflastningshjælp. Den midlertidige hjælp kan iværksættes, mens kommunen foretager nærmere undersøgelser af, hvad familiens daglige behov for hjælp er.

Den praktiske tilrettelæggelse af hjælpen, fx valg af aflastningssted, hører ind under begrebet faktisk forvaltningsvirksomhed. Ankestyrelsen har som udgangspunkt ikke kompetence til at tage stilling til kommunens udøvelse af faktisk forvaltningsvirksomhed, så længe den tilbudte hjælp opfylder selve formålet med aflastningen. En undtagelse hertil er dog, hvis valg af aflastningssted må anses for at have særlig indgribende karakter, fx hvor barnet har opnået tilknytning til et aflastningssted gennem flere år, og hvor kommunen nu træffer afgørelse om ændring af aflastningsstedet. Det er således kommunen, der vælger hvem, der skal udføre det tilbud om støtte, som er bevilget til forældrene.

V. Udmåling

Inden for serviceloven gælder et kompensationsprincip. Det betyder, at forældre der passer et barn med nedsat funktionsevne alene kan kompenseres for de behov, der er en direkte følge af barnets nedsatte funktionsevne. Der kan ikke kompenseres for de behov, som forældre til børn på samme alder, men uden funktionsnedsættelse, også har.

Det er det samlede behov for hjælp, der er givet til forældrene, som indgår i vurderingen af familiens aflastningsbehov. Det betyder bl.a., at såfremt forældre er bevilget tabt arbejdsfortjeneste, så kan der være situationer, hvor forældrene anses for at være tilstrækkeligt kompenseret for deres behov for hjælp til pasningen af et handicappet barn i hjemmet.

Aflastningsbehov, der ikke udelukkende skyldes barnets funktionsnedsættelse, kan ikke give ret til aflastningshjælp. Det kan fx være forældre, som har skiftende natarbejde.

Kommunen kan ikke udmåle hjælpen alene med henvisning til kommunens serviceniveau. Kommunen skal foretage en konkret vurdering af familiens behov for aflastning på baggrund af barnets behov.

VI. Praksis - Ankestyrelsens principmeddelelser

Ankestyrelsen har behandlet principmeddelelser om afløsning og aflastning, som er inddraget i sagsbehandlingen af sagerne til dette møde. Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser.

Principmeddelelser kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside: [Tryk her for at komme ind på Ankestyrelsens hjemmeside.](#) .

115-11: Ankestyrelsen fandt, at udgifter til aflastning i form af barnepige til et 13-årigt barn i de uger, hvor barnet boede hos moderen, ikke kunne betragtes som en nødvendig merudgift.

Mor fik således afslag på aflastningshjælp. Ankestyrelsen lagde vægt på, at barnet alene var hos moderen hver anden uge. Moderen havde således mulighed for friweekender og fridage i de uger, hvor hun ikke havde sønnen boende. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at moderen modtog tabt arbejdsfortjeneste med 7 timer i de uger, hvor sønnen boede hos hende. Det er den konkrete samværsaftale mellem forældrene, som har betydning for kommunens vurdering af en forælders samlede behov for hjælp og aflastning.

85-13: Ankestyrelsen fastslår, at der er flere forskellige muligheder for at få hjælp til aflastning.

Aflastning for børn skal tilbydes efter servicelovens § 84, stk. 1, jf. § 44, når behovet for aflastning er opstået alene på grund af barnets funktionsnedsættelse, og når aflastningen sker af hensyn til den øvrige familie. Er der tale om et behov for aflastning på grund af barnets særlige behov for støtte, skal aflastningen finde sted efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5. Servicelovens § 41, om nødvendige merudgifter er subsidier i forhold til servicelovens regler om aflastning i § 84, stk. 1, jf. § 44 og § 52, stk. 3, nr. 5. Det vil sige, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis en af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet. Kommunen skal foretage en helhedsvurdering af behovet for hjælp til aflastning.

67-17: Principmeddelelsen fastslår, at kommunen skal tilbyde personlig og praktisk hjælp til personer med nedsat funktionsevne. Derudover skal kommunen tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefæller, forældre og andre pårørende, der passer en person med nedsat funktionsevne.

Bestemmelserne om praktisk hjælp og aflastning gælder også på børneområdet, jf. servicelovens § 44.

Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning stilles til rådighed af kommunen. Det vil sige, at hjælpen gives som en naturalydelse. Det betyder, at hjælpen administreres af kommunen. Hvis kommunen undtagelsesvist ikke kan stille den personlige og praktiske hjælp, aflastningen eller afløsningen til rådighed, kan kommunen i stedet udbetale et tilskud til hjælp, som modtageren selv kan administrere. Den mulighed gælder dog alene, når hjælpen er givet til voksne og således ikke til børn og unge under 18 år. Personlig og praktisk hjælp, aflastning og afløsning til børn og unge under 18 år kan derfor kun gives som en naturalydelse, som administreres af kommunen.

76-17: Principmeddelelsen fastslår også princippet om faktisk forvaltningsvirksomhed. Kommunens beslutning om hvem, der skal udføre et tilbud om støtte eller hjælp efter serviceloven, er som udgangspunkt faktisk forvaltningsvirksomhed. Hvis beslutningen er væsentlig indgribende for borgeren, er der imidlertid tale om en afgørelse, som borgeren kan klage over til Ankestyrelsen.

Det er kommunen, der skal tage stilling til, om beslutningen om valg af leverandør er faktisk forvaltningsvirksomhed eller en afgørelse. Det er kommunen, der vælger hvem, der skal udføre det tilbud om støtte, som er bevilget. Kommunen er forpligtet til at sikre, at støtten er tilrettelagt på en sådan måde, at borgeren får opfyldt sit behov for hjælp, og borgeren reelt kan modtage støtten, da formålet med støtten ellers ikke kan opfyldes.

3-18: Ifølge principmeddelelsen skal kommunen efter serviceloven tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefæller, forældre og andre pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Denne hjælp kan bestå af hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, og af personlig hjælp, pleje og omsorg. Afløsning eller aflastning kan gives uafhængigt af, om betingelserne i serviceloven for at få den nævnte hjælp i øvrigt er opfyldt.

Der kan ikke som betingelse for afløsning eller aflastning stilles krav om omfanget eller karakteren af pasningen. Bestemmelserne om praktisk og personlig hjælp finder også anvendelse på børneområdet. Kommunen skal derfor forholde sig til det samlede behov for hjælp i hjemmet, som forældre har til børn med funktionsnedsættelse.

9-20: En afgørelse er en beslutning, hvor kommunen i forhold til den enkelte borger fastsætter, hvad der gælder eller skal gælde for borgeren om et konkret spørgsmål. En afgørelse regulerer således bindende borgerens rettigheder og pligter.

Faktisk forvaltningsvirksomhed er de beslutninger, der ikke fastlægger borgerens retsstilling. Det er blandt andet planlægningen af og den faktiske gennemførelse af kommunens opgaver over for en eller flere borgere. Det er blandt andet også beslutninger om rent praktiske spørgsmål i et anbragt barns dagligdag, f.eks. hvad barnet må spise.

Hvis sagen drejer sig om forhold, der har væsentlig og meget stor betydning for et anbragt barn eller ung eller for forældremyndighedsindehaveren, skal kommunen dog træffe en begrundet afgørelse, som kan påklages til Ankestyrelsen, uanset om der er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed. Det kan for eksempel være emner, der har stor betydning i forhold til religion eller anden livsoverbevisning. Når kommunen træffer afgørelse om sådanne forhold, skal formålet med anbringelsen og hensynet til barnet eller den unge tillægges afgørende betydning. Også særligt indgribende beslutninger, f.eks. om tiltag der sikrer kontinuiteten i anbringelsen, skal være afgørelser, der kan påklages.

IX. De konkrete sager

Vi har valgt at behandle 10 sager for at belyse Ankestyrelsens praksis om afløsning og aflastning. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunens afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

De af sagerne, som belyser Ankestyrelsens praksis bedst, er gennemgået nedenfor.

Sag 15 – *Hjemvisning* – Forældre søger om afløsning ifm. barnets ridefysioterapi og efterfølgende pasning i hjemmet. Begge forældre ønsker at opretholde tilknytning til arbejdsmarkedet. Kommunen giver afslag på afløsning i hjemmet med den begrundelse, at mor er startet på et fuldtidsstudie, hvorfor mor kan placere læsning og forberedelse uden for den tid, hvor barnet skal til ridefysioterapi. Kommunen henviser også til, at

barnets ridefysioterapi kan placeres på et andet tidspunkt. Kommunen forholder sig dog ikke til mors faktiske mødetider på sin uddannelse. Kommunen forholder sig heller ikke til, om barnets ridefysioterapi faktisk kan placeres på et andet tidspunkt. Kommunen skal derfor behandle sagen igen med udgangspunkt i de faktiske forhold.

Sag 16 – *Stadfæstelse* – Forældre søger om yderligere afløsning i hjemmet for at tilgodese yderligere tid til søskende og praktiske gøremål. Forældre er i forvejen bevilget afløsning i hjemmet med 12 timer om måneden og aflastning uden for hjemmet med en weekend om måneden. To forældre i hjemmet. Ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at forældrenes behov for hjælp, til at tilgodese søskendetid og praktiske gøremål, er tilstrækkeligt kompenseret med det antal timer, som kommunen har bevilget.

Sag 17 – *Stadfæstelse* – Forældre søger om yderligere afløsning i hjemmet for at imødekomme yderligere tid til søskende. Forældre er i forvejen bevilget afløsning i hjemmet med ni timer om måneden. Ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at forældrenes behov for afløsning i hjemmet til at tilgodese søskendetid er tilstrækkeligt kompenseret med det antal timer, som kommunen har bevilget. To forældre i hjemmet. Far er i øvrigt bevilget tabt arbejdsfortjeneste.

Sag 18 – *Stadfæstelse* – Mor søger om aflastning uden for hjemmet med en overnatning hver anden uge til det formål, at tilgodese alene tid. Far tilbyder, at barnet kan være i aflastning hos ham i en overnatning hver anden uge. Ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at mors behov for aflastning uden for hjemmet kan tilgodeses ved, at barnet er hos sin far en overnatning hver anden uge.